

Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларига қўйиладиган ХАВФСИЗЛИК ТАЛАБЛАРИ

I Функционал хавфсизлик талаблар

1. Ишлаб чиқарувчилар қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларни лойиҳалаш, ишлаб чиқариш ва монтаж қилишда транспорт воситасини йўловчиларини ва транспорт воситалари яқинидаги бошқа шахсларни шикаст олиш хатарларини минималга етказишларини таъминлаши лозим.

2. Ишлаб чиқарувчилар транспорт воситаларни, тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларни ушбу Техник регламент талабларига, шу жумладан қуйидаги талабларга мувофиқлигини таъминлашлари керак:

а) транспорт воситасининг конструкциясини бутунлиги;

б) ҳайдовчига транспорт воситасини бошқарувини енгиллаштирадиган тизимлар, хусусан, бошқарув рули ва тормозлаш тизимига тегишли, шу жумладан такомиллаштирилган тормоз ва барқарорлик назоратининг электрон тизимлари;

в) ҳайдовчига кўрувчанлик ва техникани ҳолати ва атроф тўғрисида ахборот бериш тизимлари билан таъминлаш, шу жумладан, ҳайдовчи учун ойна, кўзгу ва ахборот тизимлари

г) техникани ёритиш тизимлари;

д) транспорт воситаси йўловчиларини ҳимояси, шу жумладан, транспорт воситасининг ички жиҳозланиши, бош қўйгич, хавфсизлик камарлари, эшиклари;

е) транспорт воситасининг ташқи кўриниши ва аксессуарлари;

ж) Товушли ишора (сигнал) қурилмалари;

к) иситиш тизимлари;

л) рухсатсиз фойдаланишни олдини олиш учун қурилмалар;

м) техникаларни идентификация тизимлари;

- н) масса ва габаритлари;
- п) электрхавфсизлик, шу жумладан, статик электр;
- р) орқа химоя контсрукциялар;
- с) ён химоя;
- т) юк платформалари;
- о) тортиш қурилмалари;
- у) шиналар;
- ф) сачрашларни сўндирувчи тизимлар;
- х) орқага юришнинг узатмаси;
- ч) занжир юритмалар;
- э) механик боғланишлар, шу жумладан, монтаждаги хатоликлардан химояси.

3. 1 ва 2-бандларда кўрсатилган талаблар транспорт воситаларга, шунингдек, ушбу транспорт воситалари учун мўлжалланган тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларга нисбатан қўлланилади, агар улар 1-жадвалга мувофиқ қўлланилса.

4. Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги функционал хавфсизликнинг юқори даражасига эришишни таъминлаш учун ушбу бобнинг 2-бандида кўрсатиб ўтилган объектлар учун батафсил техник талаблар, шу жумладан қаерда қўлланилишига қараб синов усуллари ва чегара қийматлари тўғрисида ҳужжатларни қабул қилишга ҳақлидир.

Ушбу батафсил техник талаблар Техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда назарда тутилган функционал хавфсизлик даражасини ошириш ёки ҳеч бўлмаганда сақлаб туриш ва қуйидагиларни таъминлаши керак:

а) максимал ҳисобий тезлиги 40 км/соатдан ортиқ бўлган транспорт воситалари автомобиллар ва уларнинг тиркамалари каби тормозлаш самарадорлиги бўйича ва агар керак бўлса, тормозларни блоклашга қарши тизимларни (ABS) функционал хавфсизлигининг эквивалент даражасига жавоб беради;

б) қаттиқ йўл юзасига шиналар ёки занжирлар томонидан максимал босиш босими 0,8 МПа дан ошмайди.

II. Мехнат хавфсизлиги талаблари

5. Ишлаб чиқарувчилар транспорт воситаларни лойиҳалаш, ишлаб чиқариш ва монтаж қилишда транспорт воситасида ёки у билан ишловчи одамларни шикаст олиш хатарларини минималга етказишларини таъминлаши лозим.

6. Ишлаб чиқарувчилар транспорт воситаларни, тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларни ушбу Техник регламент талабларига, шу жумладан қуйидаги талабларга мувофиқлигини таъминлашлари керак:

- а) ағдалиб кетганда ҳимоя конструкцияси (ROPS);
- б) тушиб кетиш предметларидан ҳимоя қилиш конструкцияси (FOPS);
- в) йўловчи ўриндиқлар;
- г) ҳайдовчига таъсир қилувчи шовқин даражаси;
- д) ҳайдовчи ўриндиғи;
- е) иш бўш жойи ва ҳайдовчи ўриндиғига кириш, шу жумладан сирпаниш, қоқилиш ёки йиқилишдан ҳимоя қилиш;
- ж) қувват олиш тизими;
- з) узатма компонентларининг ҳимояси;
- и) хавфсизлик камарларини қотириш нуқталари;
- к) хавфсизлик камарлари;
- л) кириб кетувчи предметлардан ҳайдовчини ҳимояси (OPS);
- м) ҳайдовчини хавфли моддалар таъсиридан ҳимояси;
- н) детал ва материалларнинг экстремал температуралар таъсиридан ҳимоя;
- п) фойдаланиш бўйича қўлланма
- р) назорат воситалари, шу жумладан, бошқариш, авария ва автомат тўхташ қурилмалари тизимларининг хавфсизлиги ва ишончлилиги;
- с) механик таъсирлардан, а), б), ж) ва л) бандларда кўрсатиб ўтилганлардан фарқли, шу жумладан дағал юзалар, ўткир қирралар ва бурчаклар, суюқликлар ўтадиган қувурларнинг ёрилиши ва техникани назоратсиз ҳаракатидан ҳимоя;

т) фойдаланиш ва техник хизмат кўрсатиш, шу жумладан техникани хавфсиз тозалаш;

у) тўсиқлар ва химоя қурилмалари;

ф) ахборот, огоҳлантириш ва тамға;

х) материаллар ва маҳсулотлар;

ч) аккумулятор батареялар.

7. 5 ва 6-бандларда кўрсатилган талаблар транспорт воситаларга, шунингдек, ушбу транспорт воситалари учун мўлжалланган тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларга нисбатан қўлланилади, агар улар 1-жадвалга мувофиқ қўлланилса.

8. Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги меҳнат хавфсизлигининг юқори даражасига эришишни таъминлаш учун ушбу бобнинг 6-бандида кўрсатиб ўтилган объектлар учун батафсил техник талаблар, шу жумладан қаерда қўлланилишига қараб синов усуллари ва чегара қийматлари тўғрисида ҳужжатларни қабул қилишга ҳақлидир.

Ушбу батафсил техник талаблар эргономикани ҳисобга олган ҳолда (шу жумладан, тахмин қилинадиган нотўғри фойдаланишдан химоя қилиш, бошқарув тизимларининг қулайлиги, бошқарув элементларига рухсатсиз қўшилишини олдини олиш учун бўш жой, шахс/транспорт воситаси интерфейсини ҳайдовчининг тахмин қилинадиган хусусиятларига, тебранишлар ва ҳайдовчи аралашувига мослаштириш), барқарорлик ва ёнғин хавфсизлиги Техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларда назарда тутилган меҳнат хавфсизлиги даражасини ошириш ёки ҳеч бўлмаганда сақлаб туриш керак.

III. Экология кўрсаткичлари

9. Ишлаб чиқарувчилар транспорт воситаларни шундай лойиҳалаштирилган, ишлаб чиқарилган ва йиғилган бўлишини таъминлаши керакки, улар атроф-муҳитга таъсирини минималлаштиришини кафолатлаши керак.

10. Ишлаб чиқарувчилар транспорт воситаларни, тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларни ушбу Техник регламент талабларига, шу жумладан қуйидаги талабларга мувофиқлигини таъминлашлари керак:

а) зарарли моддаларни чиқити;

б) ташқи шовқин даражаси.

11. Трактор двигателларининг чиқинди газлари таркибидаги атмосферага зарарли моддалар чиқариш даражасига қараб сиқилиш ҳисобига оловланадиган ички ёнув двигателли тракторлар ва ички ёнув двигателларининг таснифи ушбу техник регламент талабларининг 4-иловасида келтирилган.

12. Ташқи шовқиннинг аниқ чегараланган қийматлари қуйидаги даражалардан ошмаслиги керак:

иш ҳолатидаги юксиз массаси 1500 кг дан кўп бўлган тракторлар учун - 89 дБА;

иш ҳолатидаги юксиз массаси 1500 кг дан кўп бўлмаган тракторлар учун - 85 дБА;

13. 9 ва 10-бандларда кўрсатилган талаблар транспорт воситаларга, шунингдек, ушбу транспорт воситалари учун мўлжалланган тизимлар, компонентлар ва алоҳида техник қисмларга нисбатан қўлланилади, агар улар 1-жадвалга мувофиқ қўлланилса.

IV Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситалари учун хавфсизлик талаблари рўйхати

14. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситалари учун хавфсизлик талаблари рўйхати, шунингдек, хавфсизлик талаблари ва уларни назорат қилиш усулларини белгиловчи БМТ стандартлари ва қоидалари ушбу талабларга 1-жадвалда келтирилган.

15. Транспорт воситаларининг тоифалари ушбу талабларга 1-иловасида келтирилган.

16. Фойдаланишда бўлган тракторлар ёки тиркамалар учун эҳтиёт қисмлар сифатида муомалага чиқарилган компонентлар трактор ёки тиркамага ўрнатилганда, унинг хавфсизлиги даражасини ўша пайтдаги хавфсизлик даражасига нисбатан камайтирмаслиги керак.

17. Ушбу техник регламент талаблари кучга кирган кундан олдин муомалага чиқарилган ёки ушбу техник регламент талаблари кучга кириши муносабати билан ишлаб чиқарилиши тўхтатилган тракторлар учун компонентлар сифатида ишлаб чиқарилган трактор двигателларига қўйиладиган талаблар, зарарли моддаларнинг чиқиш даражаси бўйича

бундай тракторлар муомалага чиқарилиши ёки ишлаб чиқарилиши тугаши пайтидаги амалдаги даражада ўзгаришсиз қолади.

18. БМТ қоидаларига мувофиқ тракторлар, тиркамалар ва компонентлар учун хавфсизлик талаблари уларнинг кўламига мувофиқ ва БМТ қоидаларида белгиланган ўтиш қоидаларини ҳисобга олган ҳолда қўлланилади.

19 Юқори экологик тоифадаги тракторлар ва двигателларга талабларни ушбу техник регламент талабларида белгиланган муддатдан олдинроқ қўллаш, шунингдек, БМТ қоидаларига ушбу техник регламент талабларида кўрсатилганидан кўра кейинги қатор ўзгартиришлар талабларини қўллашга рухсат берилади.

Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт
воситаларига қўйиладиган хавфсизлик талабларига

1-жадвал

Муомалага чиқарилаётган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситалари, уларнинг тизим, компонент ва алоҳида техник бирликларига
қўйилаётган хавфсизлик талаблари рўйхати

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
1.	Транспорт воситасининг конструкциясини бутунлиги	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 1-боб	Транспорт воситасини ишлаб чиқарувчиси тегишли имзоланган баёнотни тақдим этиши керак.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	X
2.	Максимал ҳисобий тезлик, тезлик регулятори ва тезликни чеклаш қурилмаси	ГОСТ 30748-2001 Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 2-боб	ГОСТ 30748-2001 (ИСО 3965-90) БМТ ЕИК 89-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
3.	Тормоз қурилмалари ва тиркаманинг тормоз муфтаси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 52 -боб БМТ ЕИК 13-sonli qoidasi ГОСТ ISO 11512-2011 ГОСТ ISO 11169-2011	ГОСТ 12.2.002.3-91, ГОСТ ISO 11169-2011, ГОСТ ISO 11512-2011, ISO 5697:1982 БМТ ЕИК 13-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.	Тезкор тракторлар учун рул бошқаруви	ГОСТ 33679-2015 (ISO 10998:2008) БМТ ЕИК 79-sonli qoidasi	ГОСТ 33679-2015 (ISO 10998:2008) БМТ ЕИК 79-sonli qoidasi	-	X	-	X	-	X	-	X	-	X	-	X	-	I	-	-	-	-
5.	Рул бошқаруви	ГОСТ 33679-2015, ГОСТ ISO 15077-2014	ГОСТ ISO 789-11-2013, ГОСТ 33679-2015 (ISO 10998:2008) БМТ ЕИК 79-sonli qoidasi	X	-	X	-	X	-	X	-	X	-	X	X	I	-	-	-	-	-
6.	Спидометр	Ушбу Хавфсизлик	БМТ ЕИК 39-sonli	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
		талабларига 2 Илова, 4-боб БМТ ЕИК 39-sonli qoidasi	qoidasi																		
7.	Атрофни кўрувчанлик ва шамолдан тўсувчи ойналарнинг ойна тозалагичлари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 5-боб ГОСТ ISO 5721-1-2016 ГОСТ ISO 5721-2-2016 БМТ ЕИК 71-sonli qoidasi	ГОСТ ISO 5721-1-2016 ГОСТ ISO 5721-2-2016 БМТ ЕИК 71-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
8.	Ойналаш	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 6-боб БМТ ЕИК 43-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 43-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
9.	Оркани кўриш кўзгуси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 7-боб БМТ ЕИК 46-sonli qoidasi БМТ ЕИК 81-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 46-sonli qoidasi БМТ ЕИК 81-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
10.	Хайдовчи учун ахборот тизимлари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 8-боб ИСО 3600:2022	ИСО 3600:2022 ГОСТ ИСО 26322-1 ГОСТ ИСО 26322-2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
11.	Ёритиш ва ёруғлик ишораси қурилмаларини ўрнатиш	БМТ ЕИК 86-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 86-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	X
		ГОСТ 32431-2013 (ISO 16154:2005)	ГОСТ 12.2.002-91																		
12.	Транспорт воситаси йўловчиларини ҳимояси, шу	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 10-боб	ГОСТ ISO 26322-1-2012 ГОСТ ISO 26322-2-2012 БМТ ЕИК 25-sonli	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
	жумладан, транспорт воситасининг ички жиҳозланиши, бош қўйғич, хавфсизлик камарлари, эшиклари	ГОСТ ISO 26322-1-2012 ГОСТ ISO 26322-2-2012 BMT ЕИК 25-sonli qoidasi ГОСТ ISO 3776-1-2012 ГОСТ ISO 3776-2-2018 BMT ЕИК 14-sonli qoidasi BMT ЕИК 21-sonli qoidasi	qoidasi ГОСТ ISO 3776-1-2012 ГОСТ ISO 3776-2-2018 BMT ЕИК 14-sonli qoidasi BMT ЕИК 21-sonli qoidasi																		
13.	Транспорт воситасининг ташқи кўриниши ва аксессуарлари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 11-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 11-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
14.	Товушли ишора (сигнал) қурилмаси	BMT ЕИК 28-sonli qoidasi, Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 12 -боб ГОСТ 12.2.019-2015, ГОСТ 12.2.102-2013	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова, 12 -боб BMT ЕИК 28-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
15.	Иситиш тизимлари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 13-боб ГОСТ ИСО 14269-2-2003 BMT ЕИК 122-sonli qoidasi	ГОСТ ИСО 14269-2-2003 BMT ЕИК 122-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
16.	Рухсатсиз фойдаланишни олдини олиш учун қурилмалар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 14-боб BMT ЕИК 62-sonli qoidasi BMT ЕИК 18-sonli qoidasi	BMT ЕИК 62-sonli qoidasi BMT ЕИК 18-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	Z	Z	X	X

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
17.	Давлат рақами белгиси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 15-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 15-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	X
18.	Қонунчилик билан ўрнатилган ёрлик ва тамғалаш	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 16-боб	ГОСТ 26828-86	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	X
19.	Габарит ўлчамлар ва шатакка олинадиган юк	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 17-боб	ГОСТ 26025	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	X
20.	Юк билан максимал массаси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 18-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 18-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
21.	Балласт юклар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 19-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 19-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
22.	Электр тизимларининг хавфсизлиги	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 20-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 20-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
23.	Ёқилғи баки	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 21-боб	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 21-боб	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
24.	Орқадан химоя курилмаси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 22-боб	БМТ ЕИК 58-sonli qoidasi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-
25.	Ёнбош химоя	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 23-боб БМТ ЕИК 73-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 73-sonli qoidasi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
26.	Юк платформалари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 24-боб	ГОСТ 12.2.002-91	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
27.	Тортиш (шатакка	Ушбу Хавфсизлик	Ушбу Хавфсизлик	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
	олиш) қурилмалари	талабларига 2 Илова 25-боб	талабларига 2 Илова 25-боб																		
28.	Шиналар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 26-боб БМТ ЕИК 106-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 106-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
29.	Сачрашларни сўндирувчи тизимлар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 27-боб	ГОСТ 33107-2014	-	X	-	X	-	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	
30.	Оркага юриш узатмаси	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 28-боб	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	
31.	Занжир юритмалар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 29-боб		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	
32.	Механик боғланишлар	ГОСТ 32774-2014 БМТ ЕИК 55-sonli qoidasi	ГОСТ 32774-2014 БМТ ЕИК 55-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	X	X	X	
33.	Ағдарилиб кетганда химоя конструкцияси (ROPS) (динамик синовлар)	ГОСТ ISO 3463-2013 OECD 3-коди	ГОСТ ISO 3463-2013 OECD 3-коди	X	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	
34.	ROPS (занжир юритмали)	ГОСТ ISO 3463-2013 OECD 8-коди	ГОСТ ISO 3463-2013 OECD 8-коди	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	
35.	ROPS (статик синовлар)	ГОСТ ISO 5700-2013 OECD 4-коди	ГОСТ ISO 5700-2013 OECD 4-коди	X	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	-	-	-	
36.	ROPS, олд томонга ўрнатиладиган (гилдираклар изи (колея) тор тракторлар)	ISO 12003-1-2008 OECD 6-коди	ISO 12003-1-2008 OECD 6-коди	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	
37.	ROPS, орқа томонга ўрнатиладиган	ГОСТ ISO 12003-2-2016 OECD 7-коди	ГОСТ ISO 12003-2-2016 OECD 7-коди	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
	(гилдираклар изи (колея) тор тракторлар)																				
38.	Тушиб кетиш предметларидан химоя қилиш конструкцияси (FOPS)	ГОСТ ISO 27850-2016 OECD 10-коди	ГОСТ ISO 27850-2016 OECD 10-коди	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
39.	Йўловчи ўриндиғи	ГОСТ ISO 23205-2018	ГОСТ ISO 23205-2018	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
40.	Шовкин даражасини хайдовчига таъсири	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 35-боб OECD 5-коди	ISO 5131:2015 ГОСТ 31594-2012 ISO 6395:2008 OECD 5-коди	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
41.	Хайдовчининг ўриндиғи ва ҳолати	ГОСТ 20062 ГОСТ ИСО 11112	ГОСТ 20062 ГОСТ 31323-2006 (ИСО 5008:2002) ГОСТ ИСО 10326-1-2002	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
42.	Ишлаш бўш жойи ва хайдовчи иш жойига кириш	ГОСТ ISO 26322-1-2012 ГОСТ ISO 26322-2-2012 ГОСТ ИСО 4252-2015 ISO 4254-1:2013 ГОСТ 12.2.102-2013 ГОСТ EN 1853-2012	ГОСТ 12.2.002-91, ГОСТ 26025-83, ГОСТ 31594-2012	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
43.	Қувват олиш вали	ГОСТ 33032-2014 (ISO 500-1:2014, ISO 500-2:2004, ISO 500-3:2014, ISO 5673-1:2005, ISO 5673-2:2005) ISO 8759-1:1998	ГОСТ 12.2.002	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
44.	Узатма компонентларининг химояси	ГОСТ ISO 13857-2012 ISO 13854:1996 ГОСТ ISO 26322-1-2012 ГОСТ ISO 26322-2-2012	ГОСТ ISO 4254-1-2013	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
45.	Хавфсизлик камарларини котириш нукталари	ГОСТ ISO 3776-1-2012, ГОСТ ISO 3776-2-2018, BMT ЕИК 14-sonli qoidasi OECD 3, 4, 6, 7, 8-кодлари	BMT ЕИК 14-sonli qoidasi ГОСТ ISO 3776-1-2012, ГОСТ ISO 3776-2-2012, OECD 3, 4, 6, 7, 8-кодлари	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
46.	Хавфсизлик камарлари	ГОСТ ISO 3776-3-2013 BMT ЕИК 16-sonli qoidasi	ГОСТ ISO 3776-3-2013 BMT ЕИК 16-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
47.	Кириб кетувчи предметлардан ҳайдовчинини ҳимояси (OPS)	ГОСТ ISO 8084-2011 OECD 3-коди	ГОСТ ISO 8084-2011 OECD 3-код	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
48.	Чикит газларни чиқариш тизимлари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 42-боб.	ГОСТ 26025	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
49.	Фойдаланиш бўйича қўлланма	ИСО 3600:2022 ГОСТ ISO 26322-1-2012	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
50.	Бошқариш воситалари, шу жумладан, авария ҳолати ва автомат тўхташ қурилмалари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 45-боб ГОСТ ISO 15077-2014 ГОСТ ISO 4252-:2015 ГОСТ ISO 26322-1-2012 ГОСТ 12.2.102-2013 ГОСТ 34605-2019 (ISO 10975:2009) BMT ЕИК 79-sonli qoidasi	ГОСТ 12.2.002-91, ГОСТ 31594-2012	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
51.	Механик таъсирлардан II боб 6-банднинг а), b), g) ва k) ларда кўрсатиб ўтилганлардан фарқли, шу жумладан дағал юзалар, ўткир қирралар ва	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 45-боб	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	Z	Z	X	X

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
	бурчаклар, суюкликлар ўтадиган кувурларнинг ёрилиши ва техникани назоратсиз ҳаракатидан ҳимоя																				
52.	Тўсиқлар ва химоя қурилмалари	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 46-боб.	ГОСТ ISO 4254-1-2013	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	Z	Z	X	X
53.	Ахборот, огоҳлантириш ва тамғалаш	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 47 -боб. ГОСТ 26336-97 ГОСТ ISO 11684-2023 ISO 7010:2019/Amd 6:2022	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	Z	Z	X	X
54.	Материаллар ва маҳсулотлар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 48 -боб.	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
55.	Аккумулятор батареялар	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 49 -боб.	Кўриш орқали баҳолаш	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
56.	Авария чиқиш йўли	ГОСТ ISO 4252-2015 ГОСТ ИСО 2867-2002	ГОСТ 12.2.002	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
57.	Кабинани вентиляция ва филтрлаш тизими	Ушбу Хавфсизлик талабларига 2 Илова 51 –боб, ГОСТ EN 15695-1-2014 ГОСТ EN 15695-2-2014	ГОСТ EN 15695-1-2014 ГОСТ EN 15695-2-2014	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
58.	Зарарли моддаларни чиқити	БМТ ЕИК 96-sonli qoidasi	БМТ ЕИК 96-sonli qoidasi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
59.	Ташқи шовқин даражаси	Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларига қўйиладиган ХАВФСИЗЛИК ТАЛАБЛАРИнинг 3-боб, 12-банди,	ГОСТ 33678-2015 ИСО 7216:2015	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-

№	Транспорт воситаси, компонентининг тавсифи ёки кўрсаткич номи	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан тавсифи ёки кўрсаткичларга қўйиладиган талаблар	Ушбу техник регламент талаблари ёки стандарт ёхуд БМТ қоидалари билан белгиланган назорат усуллари	Транспорт воситасининг тоифаси																	
				T1a	T1b	T2a	T2b	T3a	T3b	T4.1a	T4.1b	T4.2a	T4.2b	T4.3a	T4.3b	Ca	Cb (++)	Ra	Rb	Sa	Sb
		ГОСТ 33678-2015																			
60.	Двигателни газсимон ёқилғи билан таъминлаш учун қурилмалар ва уларни ўрнатиш	ГОСТ 34491-2018, ГОСТ 34493-2018, ГОСТ 34494-2018 Ушбу Хавфсизлик талабларига 3-Илова 55-боб.	ГОСТ 34492-2018	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	I	I	-	-	-	-
		Шартли белгилар: (+) – агар тоифа доирасида шундай тоифаости яратилган бўлса. (++) – фақат Т тоифасидаги b индекси билан тоифаостиларга тегишли тоифаостилар учун X – талаблар қўлланилади. I – тоифага қараб, худди Т учун бўлгани каби. Z – фақат техник рухсат этилган максимал юкланган массанинг бўш массасига нисбати 3,0 га тенг ёки ундан ошишини инобатга олиб R тоифасига таалукли алмашадиган тиркама машиналарга қўлланилади. - таалукли эмас																			

Транспорт воситаларининг тоифаси ва турлари

I Транспорт воситаларининг тоифаси.

1. **Т тоифа** ўз ичига барча ғилдиракли тракторларни ўз ичига олади, ушбу бандда келтирилган ҳар бир ғилдиракли тракторлар туркуми ҳисобий тезликка боғлиқ ҳолда охирида “а” ёки “б” индекс билан қўшимча қилинади:

а) “а” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан паст ёки тенг бўлган ғилдиракли тракторлар учун;

б) “б” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан юқори бўлган ғилдиракли тракторлар учун;

T1 тоифа: ҳайдовчига яқин бўлган ўқ колеяси (ғилдираклар изи) 1150 мм дан кам бўлмаган минимал кенгликка эга, иш ҳолатида юксиз массаси 600 кг дан кўп бўлган ва йўл тирқиши 1000 мм дан кўп бўлмаган ғилдиракли тракторлар, реверс (қайтариладиган ўриндик ва рул чамбараги) ҳолатидаги тракторлар учун ҳайдовчига энг яқин ўқ унга энг катта диаметрли шиналар ўрнатилгани ҳисобланади;

T2 тоифа: колеяси (ғилдираклар изи) 1150 мм дан кам бўлган минимал кенгликка эга, иш ҳолатида юксиз массаси 600 кг дан кўп бўлган ва йўл тирқиши 600 мм дан кўп бўлмаган ғилдиракли тракторлар, агар трактор оғирлик марказининг баландлигини (ISO 789-6:1982 стандартига мувофиқ аниқланади ва ерга нисбатан ўлчанади) ҳар бир ўқнинг ўртача минимал колея (ғилдирак изи)сига бўлиниши 0,90 дан ошадиган бўлса, максимал ҳисобий тезлик 30 км/соат билан чегараланиши лозим.

T3 тоифа: иш ҳолатида юксиз массаси 600 кг дан кўп бўлмаган ғилдиракли тракторлар;

T4 тоифа: махсус ишлар учун мўлжалланган ғилдиракли тракторлар:

T4.1 тоифа: узум каби тез ўсувчи экинлар учун мўлжалланган тракторлар (юқори клиренсли тракторлар). Улар бир ёки бир нечта экин қаторларнинг икки томонидан чап ва ўнг ғилдираклари ёрдамида экинларга параллел ҳаракатланиш имкониятини берувчи кўтарилган шасси ёки шасси секцияси билан жиҳозланган. Улар олд томонда, ўқлар орасида, орқада ёки платформада жойлашиши мумкин бўлган асбоб-анжомларни ўтказиш ёки бошқариш учун мўлжалланган. Трактор иш ҳолатида бўлганда, қишлоқ хўжалиги экинлари қаторига перепендикуляр йўл тирқиши 1000 мм дан

ошади. Агар одатий ўрнатилган шиналар билан ерга нисбатан ўлчанган трактор оғирлик марказининг баландлиги барча ўқларнинг ўртача минимал колея (ғилдирак изи)сига бўлиниши 0,90 дан ошадиган бўлса, максимал ҳисобий тезлик 30 км/соат дан ошмаслиги керак.

Т4.2 тоифа: катта ўлчамлари билан фарқланадиган, биринчи навбатда катта майдонлардаги қишлоқ хўжалиги ерларини ишлов беришга мўлжалланган тракторлар (ўтувчанлиги кўтарилган тракторлар).

Т4.3 тоифа: алмашадиган ускуналари қишлоқ ва ўрмон хўжалигида қўлланилиши учун мўлжалланган ва бир ёки бир нечта қувват олиш механизмлари билан жиҳозланган кўтарувчи рама билан тавсифланувчи, техник рухсат этилган массаси 10 тоннадан кўп бўлмаган, ушбу массанинг иш ҳолатидаги тракторнинг бўш (юксиз) максимал массаси 2,5 дан камни ташкил қилган, одатий ўрнатилган шиналар билан ерга нисбатан ўлчанган оғирлик маркази эса 850 мм дан камни ташкил қилган тўлиқюритмали тракторлар (паст клиренсли тракторлар).

2. **С тоифа:** чексиз занжирлар ёки ғилдираклар ва чексиз занжирлар билан комбинациялашган занжир юритмали тракторлар, бунда тоифа остидагилар Т тоифасига ўхшаш таърифланади.

3. **Р тоифа:** ушбу бандларда келтирилган ҳар бир тоифадаги тиркамалар ҳисобий тезликка мувофиқ охирида “а” ёки “б” индекс билан қўшимча қилинади:

а) “а” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан паст ёки тенг бўлган тиркамалар учун;

б) “б” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан юқори бўлган тиркамалар учун;

Р1 тоифа: унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 1500 кг дан ошмайдиган тиркамалар

Р2 тоифа: унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 1500 кг дан ошадиган, лекин 3500 кгдан ошмайдиган тиркамалар;

Р3 тоифа: унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 3500 кг дан ошадиган, лекин 21000 кг дан ошмайдиган тиркамалар;

11) унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 21000 кг дан ошадиган тиркамалар;

4. **S тоифа:** алмашадиган тиркама машина. Ҳар бир тоифадаги алмашадиган тиркама машина ҳисобий тезликка мувофиқ охирида “а” ёки “б” индекс билан қўшимча қилинади:

а) “а” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан кичик ёки тенг бўлган алмашадиган тиркама машиналар учун;

б) “б” максимал ҳисобий тезлик 40 км/соат дан юқори бўлган алмашадиган тиркама машиналар учун;

S1 тоифа: унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 3500 кг дан ошмайдиган алмашадиган тиркама машина;

S2 тоифа: унинг ўқларига тушаётган техник жиҳатдан рухсат этилган жами масса 3500 кг дан ошадиган алмашадиган тиркама машина.

II Транспорт воситаларининг тури.

5. **Транспорт воситасининг тури** – бу ҳеч бўлмаганда қуйидаги муҳим жиҳатларда фарқ қилмайдиган бир хил тоифадаги вариантлар ва версияларни ўз ичига олган транспорт воситалари гуруҳи:

тоифа,

ишлаб чиқарувчи;

ишлаб чиқарувчи томонидан берилган турнинг белгиланиши,

асосий конструктив тавсифлари/лонжеронли шасси/бўғинли шасси

(аниқ ва принципиал фарқлар);

Т тоифаси учун: ўқлар (сони) ёки С тоифаси учун: ўқлар/занжирлар (сони);

кўп босқичли йиғиш транспорт воситаларида – аввалги босқичдаги транспорт воситасининг ишлаб чиқарувчиси ва тури;

6. **Вариант** – бу ҳеч бўлмаганда қуйидаги жиҳатларда фарқ қилмайдиган бир хил турдаги транспорт воситаси:

а) тракторлар учун:

кузовнинг конструктив концепцияси ёки кузов ишларининг тури,

тугатиш босқичи,

двигател (ички ёнув/гибрид/электр/гибрид-электр),

ишлаш принципи,

цилиндрларнинг сони ва жойлашиши,

қувватдаги фарқ 30 % дан ошмайди (энг юқори қувват энг паст қувватдан 1,3 баравардан кўп эмас),

цилиндр ҳажмидаги фарқ 20 % дан ошмайди (энг юқори кўрсаткич энг паст кўрсаткичдан 1,2 баравардан юқори эмас),

ҳаракатланувчи ўқлар (сони, позиция, ўзаробоғлиқлик),

бошқариладиган ўқлар (сони ва позиция)

юк билан максимал оғирлик 10 % дан ошмайди,

узатиш (тури),

ағдарилишдан ҳимоя қилиш конструкцияси,

тормоз ўқлари (сони).

б) тиркама ва алмаштириладиган тиркама машиналар учун

бошқариладиган ўқлар (сони, жойлашув, ўзаробоғлиқлик),

юк билан максимал оғирлигини фарқланиши 10 % дан кўп бўлмаган,

тормоз ўқлари (сони).

7. Версия – тасдиқлаш ҳужжатлари ахборот пакетида кўрсатилган элементларнинг комбинациясидан иборат транспорт воситалари.

III Трактор двигателларининг чиқинди газлари таркибидаги зарарли моддаларнинг чиқариши даражасига қараб таснифи

8. Трактор двигателларининг чиқинди газлари таркибидаги зарарли моддаларнинг чиқариши даражасига қараб, тракторлар ва сиқилиш ҳисобига оловланадиган ички ёнув двигателларини таснифлаш жадвалга мувофиқ амалга оширилади:

Жадвал

Чиқитларни даражаси (Европа Иттифоқи стандартларига асосан)	Қувват диапазони	Тракторлар ва сиқилиш ҳисобига оловланадиган ички ёнув двигателларига техник талаблар	Амалга кирган сана
Stage I	A, B, C	96-сонли БМТ қоидалари	1995 йил
Stage II	E, F, G, D	96 (01)-сонли БМТ қоидалари	2001 йил
Stage IIIA	H, I, J, K	96 (02)-сонли БМТ қоидалари	2008 йил
Stage IIIB	L, M, N, P	96 (03)-сонли БМТ қоидалари	2013 йил
Stage IV	Q, R	96 (04)-сонли БМТ қоидалари	2014 йил
Stage V	барчаси	96 (05)-сонли БМТ қоидалари	2019 йил

Изоҳ:

Ўзбекистон Республикасида муомалага чиқарилаётган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларини чиқитлар даражасини амалга киритиш муддатлари Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан белгиланади.

**Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларига техник
регламентга мувофиқ қўйиладиган хавфсизлик талаблари**

**1-боб. Транспорт воситасининг конструкциясини бутунлигига бўлган
талаблар**

1. Транспорт воситалари шундай лойиҳаланиб ва ишлаб чиқарилган бўлиши керакки, улар транспорт воситасига бириктирилган фойдаланиш бўйича қўлланмада аниқ ва қатъий таърифланган мунтазам ва режалаштирилган техник хизмат кўрсатиш ва жиҳозни махсус ростлашларини инобатга олган ҳолда етарли даражада мустақкам бўлиши ва одатий хизмат муддати давомида мўлжалланганлиги бўйича қўлланилишига чидаб бериши керак. Транспорт воситасини ишлаб чиқарувчиси бу борада тегишли имзоланган баёотнони тақдим этиши керак.

2. Транспорт воситасини йиғиш корхоналарида йиғиш, хусусан, транспорт воситасининг рамаси, шасси ва кузови билан боғлиқ жараёнлар, шунингдек трансмиссия билан, сифат назорат тизими пайвандлаш чоклари ва резьбали уланишлар ҳамда бошқа тегишли материаллар тавсифлари каби асосий механик боғланишларни етарли даражада текширишни таъминлаши керак.

3. Мувофиқликни тасдиқлашга ваколатли сертификатлаш органи ишлаб чиқаришни мувофиқлигини таъминлаши бўйича сифат назорат тизимини ўрнатилган тартибда текшириши керак.

4. Мувофиқликни тасдиқлашни ўтказувчи сертификатлаш органи, агар жиддий хавфсизлик хавфи сабабидан чақириб олиш шартлари ҳолатларида, конструкция, компонентлар ва/ёки деталларни муҳандислик ҳисоб-китоблари, виртуал синаш усуллари ва/ёки конструкцияни синаш ёрдамида махсус таҳлили сўровнома бўйича зудлик билан ваколатли орган ва Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлигига тақдим қилинишига ишонч ҳосил қилиш керак.

5. Агар транспорт воситасини ишлаб чиқарувчи 4-бандда кўрсатилган таҳлилларни ўтказа олиши бўйича асосланган шубҳа бўлса, унда транспорт воситасини мувофиқлигини тасдиқлаш тақдим қилинмайди. Бундай шубҳалар бу таҳлиллар ёки эркин фойдаланиш, ёки мавжудлиги (масалан, номаълум ишлаб чиқарувчидан томондан тақдим қилинган чекланган

туркум транспорт воситаларини мувофиқлигини тасдиқлашга ариза, бунда кам эҳтимол билан бундай таҳлилдан сизда қандайдир муҳим эркин фойдаланиш бўлади)

2-боб. Максимал ҳисобий тезлик, тезлик регулятори ва тезликни чеклаш қурилмасига бўлган талаблар

6. Максимал ҳисобий тезлик

а) Тракторларни синовдан ўтказишда, ўртача ҳаракат тезлиги, тракторни старт бошлангандан кейин икки йўналиши бўйича юриб ўтиши керак бўлган текис тўғри чизикли участкада ўлчаниши керак. Участка юзаси барқарор бўлиши, участка тўғри ва узунлиги камида 100 м бўлиши керак; аммо нишаблиги 1,5% дан кўп бўлмаган қияликларга рухсат берилади.

б) Синов пайтида тракторлар иш режимида бўлиши, юксиз, балласт юклари ва махсус жиҳозларсиз бўлиши керак ҳамда шиналардаги босим ишлаб чиқарувчи кўрсатган йўлда ҳаракатланиш учун белгиланган талабларга мувофиқ бўлиши керак.

в) Синов пайтида трактор ишлаб чиқарувчи томонидан трактор учун белгиланган тезлик радиуси индекси билан ифодаланган, максимал чайқалиш радиус (радиус качения)ли янги пневматик шиналар билан жиҳозланган бўлиши керак.

г) Синов пайтида ишлатиладиган узатмалар сони, тракторнинг максимал тезлигини таъминлаши керак, дроселл-қопқоқ эса тўлиқ очик бўлиши керак.

д) Мувофиқликни баҳолаш учун синашда ҳар хил ноаниқликларни ҳисобга олиш учун, хусусан, ўлчаш усули ва қисман юкламада двигател тирсакли валининг айланишлар частотаси ортиши билан боғлиқ, максимал ҳисобий тезлик қийматидан 3 км/соатга ошувчи ўлчанган тезлик қабул қилиниши керак. Шиналарнинг ўлчамлари фарқини ҳисобга олиб, қўшимча 5% катталиқга рухсат этилади.

е) Синов лабораторияси (маркази) тракторнинг максимал ҳисобий тезлигини аниқлаши учун йўналиш сифатида ишлаб чиқарувчи узатмалар сони, етакчи ғилдиракнинг бир марта тўлиқ айланишида босиб ўтадиган ҳақиқий йўли узунлигини ва двигателнинг номинал айланишлар частотасини ёки дроселл-қопқоқ тўлиқ очик бўлганда тўлиқ юкламада тормозлашни бошланғич тезлигини, қайси қиймат катта боғлиқлигидан

келиб чиқиб кўрсатиши керак, ва тезлик регулятор, агар у ўрнатилган бўлса ишлаб чиқарувчининг тавсияларига мувофиқ созланади. Максимал назарий тезлик “е” кичик бандда кўрсатилган рухсат этилганларни ҳисобга олмасдан ҳисобланиши керак.

7. Тезлик регулятори

Агар тезлик регулятори ишлаб чиқарувчи заводнинг стандарт бутлигига кирса, у шундай ўрнатилган ва лойиҳалаштирилган бўлиши керакки, унда трактор юқорида келтирилган ушбу бобнинг 6-бандидаги максимал ҳисобий тезлик тўғрисидаги тартибга мувофиқ бўлиши керак.

8. Тезликни чеклаш қурилмасига, шунингдек куч агрегати ва тезликни чеклаш қурилмасига рухсатсиз аралашув чораларига талаблар (анти-аралашув)

а) Тезликни чеклаш қурилмасига талаблар:

Максимал ҳисобий тезлиги 60 км/соатдан ошадиган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари, тезликни чеклайдиган мазкур иловада келтирилган талабларга мувофиқ созлаш қурилмалари билан жиҳозланиши керак.

б) Тезликни чеклаш созлаш қурилмалари БМТ нинг 89-сонли Қоидаси 1 ва 2-бандларда, II қисмнинг 13.2-банди, III қисмнинг 21.2 ва 21.3-бандлари, 5-илованинг 1-банди ва 6-иловада келтирилган N2 ва N3 тоифасидаги транспорт воситалари талабларига мувофиқ бўлиши керак.

в) Куч агрегати ва тезликни чеклаш қурилмасига рухсатсиз аралашув

Мақсади ва қўллаш доираси:

Мувофиқликни тасдиқлашга тақдим қилинганда, куч агрегатига рухсатсиз аралашув олдини олиш чоралари, транспорт воситасини экологик талабларга ва двигателъни имконияти талабларига жавоб бериши, транспорт воситасини конструкцияси талабларига, шунингдек функционал хавфсизлик талабларига унинг хизмат муддати давомида мувофиқ қолиши ва функционал хавфсизликка негатив таъсир қилувчи ва/ёки ташқи муҳитга таъсир қилувчи транспорт воситасининг куч агрегатидаги ноқулай ўзгаришлар бўлмаслигини таъминланишига қаратилган бўлиши керак.

г) Умумий талаблар

Ишлаб чиқарувчи мувофиқликни тасдиқловчи органга ва синов лабораториясига керакли маълумотлар ва зарурият бўлса зарур транспорт

воситалари, куч агрегатлари, компонентлар ва алоҳида техник бирикмаларни улар мазкур иловада келтирилган талаблар амал қилинганлигига амин бўлиши учун тақдим қилишни таъминлайди.

Мувофиқликни тасдиқлаш аризасига ишлаб чиқарувчи узатма қуввати тавсифларини тегишли вариантга қўлланиладиганлардан юқори бўлган ошишига олиб келиши мумкин бўлган ўзароалмашувчи компонентларни муомалага чиқармаслиги бўйича ўзининг мажбурияти тўғрисида билдириши керак.

д) Ишлаб чиқарувчи транспорт воситасини расмий тасдиқланишини транспорт воситасини эксплуатацион тавсифларини чегараловчи электрон тизимлар хавфсизлигига тегишли қуйидаги талабларга жавоб беришини таъминлаши керак.

Транспорт воситалари уни узатма қуввати имкониятларини чегараловчи электр/электрон қурилма(лар) билан жиҳозланган тақдирда, транспорт воситасини ишлаб чиқарувчи синов лабораториясига модификация ёки қурилмани ёки электр симларни ажратиш узатма қувватини ошишига олиб келмаслиги тўғрисида маълумотлар ва далиллар тақдим қилиши керак.

Электрон бошқарув билан жиҳозланган ҳар қандай транспорт воситаси ўзгартиришларни киритишни олдини олиш функцияларига эга бўлиши керак, ишлаб чиқарувчининг рухсати бундан мустасно. Ишлаб чиқарувчи агар улар зарур бўлса, транспорт воситасини диагностика, техник хизмат кўрсатиш, кўздан кечириш ёки таъмирлаш учун ўзгартиришларни киритишга рухсат бериши керак.

Ҳар қандай қайта дастурлаштириладиган компьютер кодлари ёки иш параметрлари рухсатсиз аралашувга чидамли бўлиши керак.

Компютер ёрдамида бошқариладиган узатманинг ишчи параметрлари махсус асбоблар ва тартиботлардан фойдаланмасдан ўзгармаслиги керак, масалан леҳимланган ёки герметик компьютер компонентлари, леҳимланган ёки герметик компьютер корпуслари.

Ҳар қандай ечиб алмашинадиган калибрлаш хотира чиплари қуйилган бўлиши керак, герметик контейнерга жойлаштирилган ёки электрон алгоритмлар билан ҳимояланган бўлиши керак ва махсус воситалар ва тартиботлардан фойдаланмасдан уларни ўзгартириб бўлмаслиги керак.

Дастурлаштириладиган компьютер кодлари тизимларидан фойдаланадиган ишлаб чиқарувчилар (масалан, электр ўчириладиган

дастурлаштириладиган доимий хотира қурилмаси EEPROM) рухсатсиз қайта дастурлашнинг олдини олишлари керак. Ишлаб чиқарувчилар ишлаб чиқарувчи томонидан хизмат кўрсатиладиган масофавий компьютерга электрон киришни талаб қиладиган бузғунчиликка қарши такомиллаштирилган стратегиялар ва ёзишдан ҳимоя қилиш функцияларини ўз ичига олиши керак, уларга мустақил операторлар ҳам тўғри ҳимояланган кириш ҳуқуқига эга бўлиши керак.

Бортда сақланадиган диагностика муаммо кодлари куч агрегати ёки двигателни бошқариш блок(лар)ида, улардаги носозликни идентификациялайдиган ёки белгилайдиган ўзидан рақамлар ёки ҳарф-рақамларни ифодаловчи идентификаторлар транспорт воситасини қувват манбаидан узилганда, ҳамда транспорт воситасини аккумулятори узилганда ёки ишдан чиққанда ўчиб кетмаслиги керак.

3-боб. Тезюарар тракторларни рул бошқарувига бўлган талаблар

9. БМТ нинг 79-сонли Қоидаларининг 2, 5 ва 6 бўлимлари ва 4 ва 6 иловаларидаги автотранспорт воситаларини рул бошқарувини тартибга солувчи талаблар, максимал ҳисобий тезлги 60 км/соатдан юқори бўлган Тб ва Сб тоифасидаги транспорт воситалари учун қўлланилади.

10. ГОСТ 33679-2015 (ISO 10998:2008) талаблари максимал ҳисобий тезлги 40 км/соатдан юқори бўлган ва 60 км/соатдан юқори бўлмаган Тб ва Сб тоифасидаги транспорт воситаларига тегишли бўлган бошқарувга нисбатан қўлланилади.

11. Сб тракторларининг рул бошқарилиши XXXI-бобнинг 106.9-бандида кўрсатилган талаблар асосида амалга оширилиш керак.

12. 9-бандда кўрсатилган транспорт воситаларининг рул бошқарувига қўйилган кучга талаб, БМТнинг 79-сонли Қоидалари 6-бўлимда келтирилган N2 тоифасидаги транспорт воситаларига қўйилган талаб каби бўлиши керак.

Силжитиладиган ўриндиқ ва рул билан жиҳозланган транспорт воситалари учун рул бошқаруви ушлагичининг ўрта қисмига қўйиладиган кучга худди шу талаблар қўлланилиши керак.

IV-боб. Спидометрга қўйиладиган талабалар

13. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида:

“Нормал ишчи босим” транспорт воситаси ишлаб чиқарувчиси томонидан кўрсатилган 0,2 барга оширилган совутиш тизимидаги босим.

“Спидометр” ҳайдовчига унинг транспорт воситасини ҳар қандай вақтдаги тезлигини кўрсатувчи шу қурилманинг қисми тушунилади.

14. Талаблар

Маскимал ҳисобий тезлиги 30 км/соатдан ошадиган барча тракторлар ушбу бобда келтирилган талабларга мувофиқ спидометр билан жиҳозланиши керак.

Маскимал ҳисобий тезлиги 30 км/соатдан ошмайдиган Т4.1 ва С4.1 тоифасидаги тракторлар ушбу бобда келтирилган талабларга мувофиқ спидометр билан жиҳозланиши керак.

Спидометрларни кўрсаткичлари ҳайдовчининг кўриш майдони доирасида жойлашган бўлиши ва кундузи ҳам кечаси ҳам аниқ ажралиб туриши керак. Белгиланган тезлик диапозони ишлаб чиқарувчи томонидан ушбу турдаги транспорт воситалари учун белгиланган максимал тезликни ўз ичига оладиган етарли даражада катта бўлиши керак.

Агар спидометрда рақамли дисплейдан фарқли ўлароқ бўлинма (шкала) мавжуд бўлса, у аниқ ўқилиши керак.

Тезлик циферблати (бўлинма, шкала)си 1, 2, 5 ёки 10 км/соатга тенг бўлиши керак. Тезликлар қиймати циферблатда қуйидаги тарзда кўрсатилиши керак:

агар циферблатдаги максимал қиймат 40 км/соатдан ошмаса, тезликнинг қиймати 10 км/соатдан ошмайдиган оралиқларда ва 5 км/соатдан ошмайдиган бўлинмаларда кўрсатилиши керак;

циферблатдаги максимал қиймат 40 км/соатдан ошганда, тезликнинг қиймати 20 км/соатдан ошмайдиган оралиқларда ва 5 км/соатдан ошмайдиган бўлинмаларда кўрсатилиши керак;

Спидометрнинг кўрсатиш аниқлиги қуйидаги тартиботларга асосан текширилиши керак:

транспорт воситаси одатий ўрнатиладиган шина ёки занжир турларидан бири билан жиҳозланган; синов ишлаб чиқарувчи кўрсатиб берган ҳар бир тур спидометрида қайтарилиши керак;

спидометрни ҳаракатга келтирувчи ўқ юкламаси, ишчи ҳолатида ушбу ўққа тушадиган ўша қисм массасига мос бўлиши керак;

Спидометрда дастлабки ҳарорат $23 \pm 5^{\circ}\text{C}$ ни таъмин қилиши керак;

ҳар бир синов вақтида шиналардаги босим нормал ишчи босимга мос бўлиши керак;

транспорт воситалари қуйидаги 3 та тезликларда синалади: 20, 30 ва 40 км/ч, ёки тезюрар тракторларда ишлаб чиқарувчи кўрсатган максимал тезликни 80 % ида;

транспорт воситасини ҳақиқий тезлигини ўлчашда қўлланиладиган ўлчаш жиҳозлари $\pm 1,0$ % даги аниқликка эга бўлиши керак;

синов треки устки юзаси фойдаланилаётганда текис ва қуруқ бўлишини таъминлаши керак.

Кўрсатилган тезлик ҳеч қандай ҳолатда ҳақиқий тезликдан кам бўлмаслиги керак. Синовлар учун юқоридаги 14.3.5-бандда кўрсатилган тезликларда, ва ушбу тезликлар ва спидометр циферблатида кўрсатилган тезлик (V_1) ва ҳақиқий тезлик (V_2) орасида қуйидаги боғлиқлик таъминланиши керак: $0 \leq V_1 - V_2 \leq (V_2/10) + 4$ км/соат.

5-боб. Атрофни кўрувчанлик ва шамолдан тўсувчи ойналарнинг ойна тозалагичларига қўйилган талаблар

Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари қуйидаги талабларга жавоб бериши керак:

15. Атрофни олд кўрувчанлиги ва шамолдан тўсувчи ойналарнинг ойна тозалагичлари ГОСТ ISO 5721-1-2016 стандартига;

16. Қишлоқ хўжалиги тракторларини ён томондан ва орқадан атрофни кўрувчанликка тегишли ГОСТ ISO 5721-2-2016 стандартнинг трактор ёнидаги кўрувчанликка оид қисми. ГОСТ ISO 5721-2-2016 стандартнинг 5.1.3 банди тўғридан-тўғри ва билвосита кўриш комбинацияси ёрдамида бажарилиши мумкин. ГОСТ ISO 5721-2-2016 стандарт талабларидаги ўрнатилган синовлар ва қўллаш мезонлари шунингдек кенглиги 2,55 м дан ортиқ бўлган тракторларга нисбатан ҳам қўлланилади.

VI-боб. Ойналашга қўйилган талаблар

17. Талаблар

Т тоифасидаги транспорт воситаларини ойналаш БМТнинг 43-сонли Қоидалари I Иловасида келтирилган талабларга жавоб бериши керак, бундан ушбу БМТ Қоидаларининг 21-илоvasи мустасно.

С тоифасидаги транспорт воситаларини ойналаш тегишли Т тоифасидаги транспорт воситалари учун ўрнатилган худди ўша талабларга мувофиқ бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 60 км/соатдан ортиқ бўлган Т ва С тоифасидаги транспорт воситаларида ҳимоя ойналарини ўрнатиш, БМТнинг 43-сонли Қоидалари 21-Иловасида келтирилган N тоифасидаги транспорт воситаларига оид қоидаларга мувофиқ бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 60 км/соатдан ошмайдиган Т ва С тоифасидаги транспорт воситаларида ҳимоя ойналарини ўрнатиш.

Ҳимоя ойналари шундай ўрнатилиши лозимки, улар йўловчиларни юқори даражадаги хавфсизлигини таъминлаши керак ва хусусан, хайдовчига ҳар қандай фойдаланиш шароитида нафақат олд томондан, балким орқа ва ён томонлардан аниқ кўрувчанликни таъминлаши керак.

Ҳимоя ойналари шундай ўрнатилиши лозимки, транспорт воситаси нормал фойдаланиш шароитларида юкламалар таъсирига қарамасдан, улар ўз жойида қолади ва транспорт воситалари йўловчиларига аниқ кўрувчанлик ва ҳимоясини таъминлашини давом эттиради

Ҳимоя ойналарида элементнинг турни расмий тасдиқланишига БМТ нинг 43-сонли Қоидаси 5.4-бандида кўрсатилган тегишли белги қўйилиши керак, ундан зарурият бўлганда БМТ нинг 43-сонли Қоидаси 5.5-бандида кўрсатилган қўшимча белгиланишлардан бири келиб чиқади.

Шамол ойналари учун ҳимоя ойналари

Оддий ёруғлик ўтказувчанлиги 70 % дан кам бўлмаслиги керак.

Шамол ойнаси хайдовчи кўзининг ҳисоблаш нуқтасига асосан тўғри ўрнатилган бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 40 км/соатдан ошмайдиган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари БМТ нинг 43-Қоидалари 4-Илова, 5-Илова, 6-Илова, 8-Илова ёки 10 Иловада кўрсатилган ҳимоя ойна материали турларидан жиҳозланиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 40 км/соатдан ошадиган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари БМТ нинг 43-Қоидалари 2.4.4.3-бандда кўрсатилган ҳимоя ойна materiali турларидан жиҳозланиши керак, бундан ушбу БМТ Қоидаларининг 5-Иловаси мустасно.

Шамол ойналари ҳисобланмайдиган ҳимоя ойналари

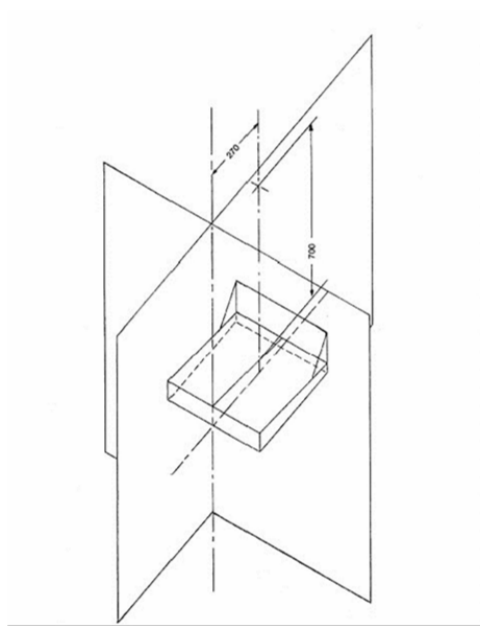
Ҳимоя ойнасининг ёруғлик ўтказувчанлиги 70 % дан кам бўлмаслиги керак.

Ҳимоя ойналаш пластик materialiда 17-бандда кўрсатилган компонентни турини расмий тасдиқлаш белгисига қўшимча равишда БМТ нинг 43-Қоидалари 5.5.5 ва 5.5.7-бандларда кўрсатилгани каби A/L ёки B/L белги қўйилиши керак.

Хайдовчига орқа ёки ён томонларга кўрувчанлиги шарт бўлмаган ҳимоя ойнали материалда агар ёруғлик ўтказувчанлик 70 % дан камни ташкил қилса, 17.4.3-бандда кўрсатилган компонентни турини расмий тасдиқлаш белгисига қўшимча равишда БМТ нинг 43-Қоидалари 5.5.2-бандда кўрсатилган V белгиси қўйилиши керак.

Хайдовчининг олд ва орқадан кўрувчанлиги талаб этилмайдиган пластик ҳимоя ойнасида 17.4.3-бандда кўрсатилган компонентни турини расмий тасдиқлаш белгисига қўшимча равишда БМТ нинг 43-Қоидалари 5.5.5, 5.5.6 ва 5.5.7-бандларда кўрсатилган белгилар қўйилиши керак.

17-бандда кўрсатилган едирилишга чидамли бўлган ҳимоя пластик ойналар ҳолатларда, транспорт воситасининг томида жойлашган люк ва ойналашга қўлланилмайди. Едирилишга синаш/белгилаш талаб этилмайди.

Расм 3 Ҳайдовчи кўзининг ҳисоблаш нуқтаси

7-боб. Орқани кўриш кўзгуларига қўйилган талаблар

18. Қурилмага талаб

Барча тракторлар иккита ташқи орқани кўриш кўзгулари ва зарур бўлса ички орқани кўриш кўзгуси билан жиҳозланиши керак.

19. Умумий

Ички орқани кўриш кўзгулари I синфга тегишли. Ташқи орқани кўриш кўзгулари II синфга тегишли. Тракторлар БМТ нинг 46-сонли Қоидаларига асосан турни расмий тасдиқлаш белгиси қўйилган иккита II синф ташқи орқани кўриш кўзгулари ва опция (мажбурий эмас) сифатида I синф орқани кўриш кўзгуси билан жиҳозланиши керак.

Орқани кўриш кўзгулари шундай ўрнатилиш керакки, нормал ҳаракатланиш шароитларида улар ҳаракатсиз қолишлари керак.

Силжитиладиган ўриндиқ ва рул билан жиҳозланган транспорт воситалари мазкур банднинг биринчи ва иккинчи хатбошиларида кўрсатилган талаблари ўрнига БМТнинг 81-сонли Қоидаларида келтирилган талабларга мувофиқ бўлиши керак.

Ўриндиқ ва рул билан жиҳозланган транспорт воситалари 19-банднинг 1 ва 2-хатбоши талаблари ўрнига БМТнинг 81-сонли Қоидаларида келтирилган талабларга мувофиқ бўлиши керак

Дала шароитлари иш вақтида жиҳозни кузатиш учун мўлжалланган қўшимча орқани кўриш кўзгу ва қурилмалари конструкцияси турини расмий тасдиқлаш мажбурий эмас, лекин улар 20-банд 1-5-хатбошиларда келтирилган ўрнатиш талабларига мувофиқ жойлаштирилиши керак.

20. Жойлашиши

II-синф орқани кўриш кўзгуси шундай ўрнатилиши керакки, унда оддий бошқариш ҳолатида хайдовчи ўриндиғида ўтирган хайдовчи йўл участкасини 22-бандда кўрсатилган аниқ умумий кўринишга эга бўлиши керак.

Ташқи орқани кўриш кўзгулари шамол ойналарининг ойнатозалагичлар томонидан тозаланадиган шу қисмларидан кўриниши керак, ёки ён ойналари орқали, агар улар тракторда ўрнатилган бўлса.

Ташқи орқани кўриш кўзгулари 22-бандда кўрсатилган кўриш майдонини таъминлаш заруриятидан ортиқ тракторнинг ёки трактор-тиркама комбинацияси кузовидан ташқарига чиқиб қолмаслиги керак.

Агар ташқи орқани кўриш кўзгусининг пастки чети трактор юкланган ҳолатида 2 м дан кам бўлган баландликда жойлашган бўлса, унд бу орқани кўриш кўзгуси трактор ёки трактор-тиркама комбинациясининг орқани кўриш кўзгусисиз ўлчанган габарит кенглигидан 0,2 м дан кўп чиқмаслиги керак

учинчи ва тўртинчи хатбошиларида баён қилинган талабларга мувофиқ орқани кўриш кўзгулари тракторни максимал рухсат этилган кенглиги чегарасидан чиқиши мумкин.

21. Ростлашлар

Хар қандай орқани кўриш кўзгулари хайдовчининг унинг рул бошқаруви жойидан ростланиши керак.

Хайдовчи, хайдовчилик жойини тарк этмасдан орқани кўриш кўзгу жойлашишини ростлаш имкониятига эга бўлиши керак. Бироқ кўзгу керакли ҳолатда ташқаридан қотирилиши мумкин.

Иккинчи хатбошида кўрсатилган талаблар, уларни силжитгандан сўнг автоматик равишда ўзининг дастлабки ҳолатига қайтадиган ёки дастлабки

ҳолатга асбоблардан фойдаланмасдан қайта тикланадиган орқани кўриш кўзгуларига тааллуқли эмас.

22. II синф орқани кўриш кўзгусининг кўриш майдони

Чап ёки ўнг ташқи орқани кўриш кўзгуларидан кўриш майдони шундай бўлиши керакки, унда ҳайдовчи мос равишда чап ва ўнгда жойлашган, вертикал бўйлама ўртача текисликка параллел текисликдан трактор ёки трактор-тиркама комбинациясининг умумий кенглигига мос ва четки чап ёки четки ўнг нуқталар орқали ўтувчи горизонтгача орқадан камида йўлнинг тўғри қисмини кўриши керак.

Ишлаб чиқарувчи биринчи хатбошида келтирилган талабларни ёки ГОСТ ISO 5721-2-2016 стандарт талабларини у томондан қўллашнинг танлаши мумкин.

8-боб. Хайдовчи учун ахборот тизимларига қўйиладиган талаблар

23. Атамалар

“Виртуал терминаллар” транспорт воситаси ва унинг тизимларини ишлаши тўғрисида операторга визуал маълумотларни тақдим қилаётган ва операторга сенсорли экран ёки клавиатура ёрдамида ҳар хил функцияларни кузатиб бориш ва бошқариш имконини берадиган кўрсатиш экранлари билан электрон борт ахборот тизимлари тушунилади.

24. Талаблар

Хайдовчини ахборот тизимлари шундай ишлаб чиқарилиши керакки, унда хайдовчига зарур маълумотларни етказиб беришда чалғитувчи факторларни минималга етказилиши керак.

Рақамли экранда тақдим қилинган тил шаклида бўлмаган маълумотлар ISO 3767: 1 қисм (1998 +A2:2012) ва 2-қисм (2008) стандарт талабларига жавоб бериши керак.

9-боб. Ёритиш ва ёруғлик ишораси (сигнализацияси) қурилмаларини ўрнатишга қўйилган талаблар

25. Транспорт воситаларини ёруғлик қурилмаларини ўрнатиш БМТнинг 86-сонли Қоидаларига асосан тури расмий тасдиқланган бўлиши керак.

10-боб. Транспорт воситаси йўловчиларини ҳимояси, шу жумладан, транспорт воситасининг ички жиҳозланиши, бош қўйгич, хавфсизлик камарлари, эшикларига қўйилган талаблар

26. Транспорт воситасининг ички жиҳозланиши ГОСТ ISO 26322-1-2012 (4.4.2-банд) ва ГОСТ ISO 26322-2-2012 (4.4.2-банд) стандартлар талабларига жавоб бериши керак.

27. Бошқўйгичлар агар мавжуд бўлса БМТнинг 25-сонли Қоидалар талабларига мувофиқ бўлиши керак.

28. Агар Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ROPS билан жиҳозланган бўлса, у ГОСТ ISO 3776-1-2012 стандарт талабларига мувофиқ хавфсизлик камарлари билан жиҳозланган бўлиши керак.

29. Бундан ташқари хавфсизлик камарларининг қотириш жойлари ГОСТ ISO 3776-2-2018 стандарт ёки БМТнинг 14-сонли Қоидалар талабларига мувофиқ бўлиши керак.

30. Электр юритмали ойнакўтаргичлар ва томдаги люклар билан бўлган транспорт воситасининг эшиклари, агар улар ўрнатилган бўлса, БМТнинг 21-сонли Қоидаларнинг 5.8.1-5.8.5-бандлар талабларига мувофиқ бўлиши керак.

11-боб. Транспорт воситасининг ташқи кўриниши ва аксессуарлари

31. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида қуйидаги атамалар қўлланилади:.

“Ташқи текислик” транспорт воситасининг ташқи қисми, шу жумладан ғилдираклар, занжирлар, эшиклар, бамперлар, капот, кириб чиқиш воситалари, сачратмагичлар (брызговик), чиқариш тизимлари тушунилади.

“Эгрилик радиуси” кўриб чиқиладиган элементнинг юмалоқ шаклига кўпроқ яқин бўлган айлана ёйининг радиуси тушунилади.

Транспорт воситасининг “экстремал ташқи чети” транспорт воситасининг ён томонига нисбатан транспорт воситасининг ўртача бўйлама текислигига параллел, унинг ташқи ён четларига мос келувчи текислик тушунилади, чиқишларни ҳисобга олмасдан:

а) шиналарнинг унинг ер билан тегиб турувчи нуқталари яқинида, ҳамда шиналарда босимни текшириш манометрлари ва ҳаво билан дамлаш/чиқариш қурилмаларининг уланиш жойлари;

б) ғилдиракларда ўрнатилиши мумкин бўлган ҳар қандай сирпанишга қарши қарши мосламалар;

в) орқани кўриш кўзгулари, жумладан уларнинг таянчлари;

г) ён бурилиш кўрсаткичлари, якуний габарит чироқлар, олд ва орқа габарит (ён) чироқлар, тўхташ чироқлари, нурқайтаргич элементлари, сигнал панеллари ва секин ҳаракатланувчи транспорт воситасининг орқа танитиш белгилари;

д) Т2, С2, Т3 ва С3 тоифасидаги тракторларнинг ташланадиган трослардаги шарнирли конструкциялар;

е) механик, электрик, пневматик ёки гидравлик уланишлар ва уларнинг трактор ёни бўйича таянчлари.

32. Қўлланилиш соҳаси

Ушбу боб транспорт воситаси юкланган ҳолатида турганда тупроқ ҳимояси учун мўлжалланмаган энг катта диаметрдаги шиналар ёки энг катта вертикал ўлчамдаги занжирлар билан жиҳозланган, улар расмий тасдиқланган, барча эшиклар, ойналар ва кириш учун қопқоқлар ва бошқалар ёпилган ҳолатидаги ўша ташқи текисликларига нисбатан қўлланилади, жойлашган:

0,75 м дан кам баландликда, транспорт воситасини фақат ён томонларида ҳосил бўладиган четки ташқи қирралар, транспорт воситасининг бўйлама ўқиға перпендикуляр бўлган ҳар бир вертикал текисликда экстремал ташқи четини ташкил этувчи қисмлар, транспорт воситасининг четки ён қирралардан 80 мм дан ортиқ масофада ва унинг ички текислиги йўналиши бўйича жойлашган қисмлар бундан мустасно, агар транспорт воситаси 32-банд биринчи хатбошида кўрсатилган максимал кенгликдаги колеяни таъминловчи шиналар ёки занжир бути билан жиҳозланган бўлса; агар 32-банд биринчи хатбошида кўрсатилган биттадан ортиқ шиналар ёки занжир бути мавжуд бўлса минимал кенгликдаги колеяни таъминловчиси ҳисобға олинади;

ён томонларда ва баландлиги 0,75 дан 2 м гача барча деталлар, қуйидагилардан ташқари:

Транспорт воситасининг бўйлама ўқиға перпендикуляр бўлган ҳар бир вертикал текисликда горизонтал равишда яқинлашганда диаметри 100 мм

шар (сфера) билан алоқа қила олмайдиган қисмлар; шарни силжиши транспорт воситасининг ҳар бир чап ва ўнг томонларидаги ташқи четки четидан бошлаб ва унинг ўртача бўйлама текислиги йўналишида 80 мм дан ошмаслиги керак, агар транспорт воситаси 32-банд биринчи хатбошида кўрсатилган минимал кенгликдаги колеяли шиналар ёки занжирлар бути билан жиҳозланган бўлса; агар 32-банд биринчи хатбошида кўрсатилган биттадан ортиқ шиналар ёки занжир бути мавжуд бўлса транспорт воситасининг минимал кенглигига мос бўлгани ҳисобга олинади;

Ушбу қоидаларнинг мақсади –транспорт воситасининг ташқи қисми билан урилиши ёки у билан тегишидан одамга етказиладиган хавф-хатар ёки жиддий тан жароҳатларини камайтириш. Бу ҳаракатланмаётган транспорт воситасига, ҳам ҳаракатланаётганига амал қилади.

Ушбу боб ташқи орқани кўриш кўзгуларига, жумладан уларни таянчларига тааллуқли эмас.

Ушбу боб С тоифасидаги транспорт воситаларининг занжир лентаси четки ташқи чети ёки йўл занжир(гусеничная цепь) билан ҳосил бўлган ички вертикал текисликда жойлашган занжир қисмларига нисбатан ҳам, занжир йўллариغا нисбатан ҳам қўлланилмайди

Шинанинг ички ён девори билан ҳосил бўлган ички вертикал текисликда жойлашган ғилдираклар қисмлар ва уларнинг ҳимоя тўсиқларига тааллуқли эмас.

Ушбу боб зина ва ушлагичларга, жумладан уларнинг таянчларига тааллуқли эмас.

Ушбу боб тракторнинг ёнларида ўрнатилган механик, электрик, пневматик ёки гидравлик уланишларга, жумладан уларнинг таянчларига тааллуқли эмас.

Ушбу боб Т2, С2, Т3 ва С3 тоифасидаги тракторларнинг йиғиладиган ROPS шарнир конструкциясига тааллуқли эмас.

33. Талаблар

Транспорт воситасининг ташқи юзаларида ташқи юзага урилиб ёки ишлатиш жараёнида унга тўқнашиб кетиш ҳолатида одамга етказиладиган хавф-хатар ёки жиддий тан жароҳатларини оширишига олиб келадиган ташқарига қаратилган учли қисмлар, ғадир-будур текисликлар ёки шу шаклга ўхшаш қандайдир ўлчамлар, йўналишлар ёки қаттиқликдаги бўртиқлар бўлиши керак эмас.

Транспорт воситасининг ташқи юзаларини хар томонида йўловчиларни, велосипед хайдовчисини ёки мотоциклчини илиб кетиши мумкин бўлган ташқарига чиқиб турган қисмлари бўлиши керак эмас.

Ташқи юзанинг ҳеч қайси бир чиқиб турган қисми 2,5 мм дан кам бўлган эгрилик радиусига эга бўлиши керак эмас, ёки хар бир қиррали ташқи қисм, бўйлама ўққа нисбатан шундай жойлашиши керакки, бундай қисмнинг ташқи юзаси текис, қирраларсиз ва бўйлама ўқдан иборат вертикал текисликка параллел текисликда жойлашган бўлиши керак. Ушбу талаб 5 мм дан кам бўлган бўртиқларга таалукли эмас, аммо ушбу қисмларнинг ташқарига қаратилган бурчаклари ўтмаслаштирилиши керак, бундай қисмлар 1,5 мм дан кам бўлган бўртиб чиқиш холлари бундан мустасно.

Қаттиқлиги А Шор бўйича 60 дан катта бўлмаган материаллардан тайёрланган ташқи юзанинг бўртиб чиққан қисмлари 2,5 мм дан кам бўлган эгрилик радиусига эга бўлиши мумкин. Қаттиқликни А Шор бўйича ўлчаш детални тақдим қилган ишлаб чиқарувчининг кўрсатмаси билан қаттиқлик қиймати алмаштирилиши мумкин.

гидропневматик, гидравлик ёки пневматик подвеска ёки юкламага боғлиқ равишда автоматик тўғрилаш учун қурилма билан жиҳозланган транспорт воситалари юкланган ҳолатда синалиши керак.

T2, C2, T3 ва C3 тоифасидаги тракторларнинг ROPS улаш конструкциялари учун фақат мазкур банднинг биринчи хатбошиси қўлланилади.

Ён бурилиш кўрсаткичлари, габарит чироқлар охири, олд ва орқа габарит (ён) чироқлар, тўхташ чироқлар, нурқайтаргичлар, ишора белгилари, ишчи чироқлар, SMV (секин ҳаракатланаётган транспорт воситаси) орқа танитиш белгилари, жумладан уларнинг таянчлари учун фақат 33-банднинг биринчи ва иккинчи хатбошилари қўлланилади.

Йўл транспорт режимида тигли қирралар ёки тишчалар мавжуд бўлган ва уларга “Муомалага чиқарилаётган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситалари ва машиналарининг хавфсизлиги тўғрисида”ги техник регламентга 3-Иловаси амал қилинаётган бўлса, R ва S тоифасидаги транспорт воситаларининг очик қисмлари 33-банднинг биринчи ва учинчи хатбошилари талабига тушмайди.

Максимал ҳисобий тезлиги 60 км/соатдан ошадиган R ва S тоифасидаги транспорт воситаларининг очик учаткаларидаги бошқа хар қандай қисми учун 33-банднинг биринчи ва учинчи хатбошилари

қўлланилади. Максимал ҳисобий тезлиги 60 км/соатдан ошмайдиган R ва S тоифасидаги транспорт воситаларининг очик учаткаларидаги бошқа ҳар қандай қисми учун фақат 33-банднинг биринчи ва иккинчи хатбошилари қўлланилади.

12-боб. Товушли ишора (сигнал) қурилмасига бўлган талаблар

34. Товушли ишора қурилмаси БМТ нинг 28-сонли Қоидаларининг N тоифасидаги транспорт воситаларига қўйилган талабларига мувофиқ компонент тури бўйича расмий тасдиқланган бўлиши керак.

35.Тракторда ўрнатилган товушли ишора тавсифлари

Акустик синовлар

Трактор тури расмий тасдиқланган бўлса, товушли ишора қурилмасининг тавсифлари қуйидаги тарзда текширилиш керак:

Тракторда ўрнатилган қурилманинг товуш босими даражаси трактор олдида 7 м масофада жойлашган нуқтада, очик ва имкон даражада текис майдончада ўлчанади. Трактор двигатели ўчирилган бўлиши керак. Амалдаги кучланиш БМТ нинг 28-сонли Қоидаси 6.2.3-бандида кўрсатилган кучланишга мувофиқ бўлиши керак.

Ўлчашлар ИЕС (Халқаро электротехник комиссия) стандартининг “А” тортиш шкаласи бўйича амалга оширилиши керак.

Товуш босимининг максимал даражаси ер сатҳидан 0,5 дан 1,5 метргача баландликда аниқланади.

Товуш босими даражасининг максимал қиймати 93 дБ(А)дан кам эмас ва 112 дБ(А) дан кўп бўлмаслиги керак.

13-боб. Иситиш тизимларига қўйилган талаблар

36. Т ва С тоифасидаги барча транспорт воситаларига ўрнатилган бундай тизимга қўйилган талаблар.

Кабинали тракторлар ушбу боб талабларига мувофиқ иситиш тизими билан жиҳозланиши керак. Кабинали тракторлар ҳавони совутиш (кондиционер) тизимлари билан жиҳозланиши мумкин. Бундай тизимлар мавжуд бўлганда улар ушбу боб талабларига мувофиқ бўлишлари керак.

Кабинанинг иситиш тизими вентиляция билан бирга шамолдан тўсувчи ойнанинг муздан тушириши ва терлашларини йўқ қилишини

таъминлаши керак. Иситиш ва совутиш тизимлари ГОСТ ИСО 14269-2-2003 стандартининг мос равишда 8 ва 9 бўлимларининг 8.1.1-8.1.4 ва 9.1.1-9.1.4-бандлари га асосан синалиши керак. Синаш вақтида тизимларни бошқариш элементлари ишлаб чиқарувчининг спецификацияларига мувофиқ ўрнатилиши керак. Синов баённомалари маълумотлар хужжатида киритилиши керак.

14-боб. Рухсатсиз фойдаланишни олдини олиш қурилмаларига қўйилган талаблар

37. Т ва С тоифасидаги барча транспорт воситаларига қўйиладиган талаблар

Ишлаб чиқарувчилар ўзининг хоҳишига қараб ёки ушбу бандни ёки 38-бандни қўллашлари мумкин.

Двигателни ўт олдириш ва тўхтатиш

Двигателни беҳосдан ва/ёки рухсатсиз ўт олдиришни олдини олиш имкониятини берувчи воситалар кўзда тутилган бўлиши керак. Бундай воситаларнинг мисоллари қуйидагиларни ўз ичига олади, лекин булар билан чегараланиб қолинмайди:

олинадиган калитли ўт олдириш ёки қўшиш ўчиргичи,

қулфланадиган кабина,

ўт олдириш қулфи ёки қўшиш ўчиргичида қулфланадиган қопқоқ,

ўт олдириш ёки қўшишнинг ҳимоя қулфи (масалан, активлаштирилган калит карта ёрдамида),

аккумуляторни ўчирадиган қулфланадиган ўчиргич.

38. S тоифасидаги барча транспорт воситалари ва техник рухсат этилган максимал юкланган массанинг ушбу транспорт воситасининг бўш массасига нисбати 3,0 га тенг ёки ундан ошiq бўлган R тоифасига мансуб алмашадиган тиркама машиналарга қўйилган талаблар

S тоифасидаги транспорт воситаси ва R тоифасига мансуб алмашадиган тиркама машиналарда техник рухсат этилган максимал юкланган массанинг ушбу транспорт воситасининг бўш массасига нисбати 3,0 га тенг ёки ундан ортиқ бўлишига мувофиқ беҳосдан ёки рухсатсиз бундай транспорт воситаларидан фойдаланишни олдини олишни таъминловчи камида битта қурилма ўрнатилган бўлиши керак.

Бундай курилма қуйидагилардан иборат бўлиши керак:

улаш курилмаларида ёпилувчи қопқолар,
улаш курилмасининг халқаси орқали ўтказилган занжир ва осма
қулф,
ғилдиракли фиксатор,
тўхташ тормози сектори тешигидаги осма қулф;

Фойдаланиш бўйича қўлланма транспорт воситасида ўрнатилган
курилмаларни қўллаш тўғрисида маълумотларни ўз ичига олган бўлиши
керак.

15-боб. Давлат рақами белгиси ўрнатиладиган жойга қўйилган талаблар

39. Орқа давлат рақами белгисини ўрнатиш жойининг шакл ва
ўлчамлари

Ўрнатиш жойи текис ёки деярли текис тўғри тўртбурчак текислиги
кўринишида қуйидаги минимал ўлчамларда бўлиши керак:

ёки

кенглиги: 520 мм

баландлиги: 120 мм

ёки

кенглиги: 255 мм

баландлиги: 165 мм.

40. Давлат рақами белгисини ўрнатиш ва қотириш жойининг
жойлашуви

Ўрнатиш жойининг бўшлиғи шундай бўлиши керакки, давлат рақами
белгиси қотирилгандан сўнг қуйидаги тавсифларга эга бўлиши керак:

Давлат рақами белгисини ён томондаги ҳолати:

Давлат рақами белгисининг маркази транспорт воситасининг
симметрия текислигидан ўнгроқда жойлашмаган бўлиши керак. Давлат
рақами белгисининг чап ён чеккаси транспорт воситасининг симметрия
текислигига параллел ва транспорт воситасининг энг кўпроқ кўндаланг
кесими нуқтаси бўйлаб вертикал текисликдан чапроқда жойлашмаган
бўлиши керак.

Давлат рақами белгисини транспорт воситасининг симметрия бўйлама
текислигига нисбатан жойлашуви:

Давлат рақами белгиси транспорт воситаси симметрия текислигига перепендикуляр ёки деярли перепендикуляр жойлашиши керак.

Давлат рақами белгиси вертикал текисликка нисбатан жойлашуви

Давлат рақами белгиси 5° ли рухсат билан вертикал жойлашиши керак. Бироқ агар транспорт воситасининг шакли буни талаб қилса, у вертикалга нисбатан қиялантирилиши мумкин:

30° дан кўп бўлмаган бурчак остида, давлат рақами белгиланган текислик тепага қиялантирилган бўлганда ва давлат рақами белгисини тепа четининг ердан баландлиги 1,2 м дан ошмаган шартларда.

15° дан кўп бўлмаган бурчак остида, давлат рақами белгиланган текислик пастга қиялантирилган бўлганда ва давлат рақами белгисини тепа четининг ердан баландлиги 1,2 м дан ошган шартларда.

Давлат рақами белгисининг ердан баландлиги:

Давлат рақами белгисининг пастки чеккаси ердан 0,3 м дан кам бўлмаган баландликни ташкил қилиши керак; давлат рақами белгисининг тепа чеккаси ердан баландлиги 4 м дан ошмаслиги керак.

Давлат рақами белгисини ердан баландлигини аниқлаш:

Мазкур банднинг тўққизинчи, ўнинчи ва ўн иккинчи хат бошида кўрсатилган баландликлар транспорт воситасининг юкланмаган ҳолатида ўлчанади.

Геометрик кўрувчанлик:

Агар давлат рақами белгиси тепасининг чеккаси ер текислигидан баландлиги 1,2 м дан ошмаса, давлат рақами белгиси қуйидаги тўртта текисликлар киритилган бутун ҳудудда кўриниши керак:

а) давлат рақами белгиси билан икки ён чеккалари билан тегувчи ва давлат рақами белгисидан чап ва ўнг томон йўналишида ўлчанган, 30° га тенг ҳосил бўлувчи бурчак иккита вертикал текислигида;

б) давлат рақами белгиси тепадаги чеккаси билан тегувчи ва горизонталга нисбатан ўлчанган, 15° га тенг ҳосил бўлувчи бурчак текислигида;

в) давлат рақами белгиси пастки чеккасидан ўтувчи горизонтал текисликда.

Агар давлат рақами белгиси тепасининг чеккаси ер текислигидан баландлиги 1,2 м дан ошса, давлат рақами белгиси қуйидаги тўртта текисликлар киритилган бутун ҳудудда қўриниши керак:

а) давлат рақами белгиси билан икки ён чеккалари билан тегувчи ва давлат рақами белгисидан чап ва ўнг томон йўналишида ўлчанган, 30° га тенг ҳосил бўлувчи бурчак иккита вертикал текислигида;

б) давлат рақами белгиси тепадаги чеккаси билан тегувчи ва горизонталга нисбатан ўлчанган, 15° га тенг ҳосил бўлувчи бурчак текислигида;

в) давлат рақами белгиси пастки чеккаси ва пастга горизонталга қараб ўлчанган 15° га тенг ҳосил бўлувчи бурчак текислигида;

Бирон бир конструкция элементи, ҳатто шаффоф бўлгани ҳам 16- ва 20-хатбошиларида кўрсатилган ҳудудларда жойлашмаслиги керак.

16-боб. Қонунчилик билан ўрнатилган ёрлик ва тамғалашга қўйилган талаблар

41. Барча қишлоқ ёки ўрмон хўжалиги транспорт воситалари қуйидаги бандларда келтирилган ёрлик ва ёзувлар билан жиҳозланиши керак. Ёрлик ва ёзувлар ишлаб чиқарувчи томонидан қотирилган бўлиши керак.

42. Қонунчилик билан ўрнатилган ёрлик

44-банднинг 2-13-хатбошлари ва 45-бандларда кўрсатилганларни белгилаш учун ҳарф-рақамли белгилар (лотин ҳарфлари ёки араб рақамлари) қўлланилиш керак. Бироқ 65-бўлимдаги кўрсатилганларни белгилаш учун лотин алфавитининг бош ҳарфлари қўлланилиши керак (юқориги рўйхат).

Ундан ташқари ишлаб чиқарувчининг номи ёки савдо белгиси ва транспорт воситаси турининг белгиланиши қуйидаги белгиларни ўз ичига олиши мумкин: ‘*’ (юлдузча белгиси), ‘&’ (ва белгиси), ‘-’ (дефис ёки минус белгиси) ва ‘`’ (оддий ёки апостроф белги).

43. Ҳарф ва рақамларнинг минимал баландлиги:

Бевосита шасси, рама ёки шунга ўхшаш транспорт воситасининг конструкциясига белгиланган белгиларнинг баландлиги 7,0 мм кам бўлмаслиги керак.

Белгилашнинг бўш жойи текислиги радиуси 28 мм айланадан кичик бўлган транспорт воситаларида мазкур банднинг иккинчи хатбошида баён

қилинган талабларга муқобил сифатида, ҳарф ва рақамларнинг минимал баландлиги 4,0 мм ни ташкил қилиши мумкин.

Расмий ёрлиқда белгиланган белгилар баландлиги 4,0 мм дан кам бўлмаслиги керак.

44. Ёрлиқда маълумотлар аниқ, ўчиб кетмайдиган ва қуйидаги пстги рўйхатда кўрсатилган маълумотларни ўз ичига олиши ва 1-иловада келтирилган иккита муқобил намуналардан бирига мувофиқ бўлиши керак:

Ишлаб чиқарувчи номи ва савдо белгиси (агар улар ишлаб чиқарувчи номидан фарқ қилса);

Транспорт воситасининг тоифаси, жумладан тоифаости ва тезлик индекси;

Ўрнатилган тартибда контрукция тури бўйича расмий тасдиқланган ЕИ рақами (агар мавжуд бўлса);

Транспорт воситасининг ушбу бобнинг 3-бўлимида келтирилган талабларга мувофиқ структуравий комбинациялашган белгилардан ташкил топган идентификация рақами (VIN);

Транспорт воситасининг қуйидаги форматдаги юк билан техник рухсат этилган максимал массаси: 'кг';

Ўққа техник рухсат этилган максимал масса; бу маълумот олдиндан орқага ошиб бориш тартибида қуйидаги шаклда кўрсатилиши керак: 'А-1: ... кг', 'А-2: ... кг', 'А-...: ... кг'.;

Ундан ташқари С тоифасидаги транспорт воситалари учун ҳар бир занжирлар тўпламига техник рухсат этилган максимал масса ва ўша қаторда ўртача ерга тушаётган босим кўрсатилиши керак; бу маълумотлар 64.6-бандда келтирилган маълумотлар билан қўшилган бўлиши керак ва қуйидаги шаклда кўрсатилиши керак: 'S-1: ... кг Р: ... кПа' 'S-2: ... кг Р: ... кПа' 'S-...: ... кг Р: ... кПа'. Ҳар бир ёзув бир ёки бир неча пробеллар билан ажратилган бўлиши керак.

Маълумотлар хужжатида асосан R ёки S тоифасидаги транспорт воситасининг ҳар бир шасси/тормозлар конфигурацияси учун техник рухсат этилган тиркама массаси ушбу талабларнинг I-илова В қисмида баён қилинган қуйидаги шаклда кўрсатилиши керак: 'В-1' тормозсиз, "В-2" инерцияли тормоз билан, "В-3" гидравлик тормоз билан, "В-4" пневматик тормоз билан, тортиш қурилмаси "Т-1", "Т-2" қаттиқ уланишли, маркази ўқ 'Т-3';

R ёки S тоифасидаги транспорт воситаларининг қаттиқ улаш қурилмалари ёки маркази ўқ билан улаш нуқтасига (S) вертикал юклама. Улаш нуқтаси биринчи ўқ ҳисобланади ва қуйидаги '0' рақамига эга шаклда бўлади: 'A-0: ... kg';

Ўтиш даврига эга двигателлар билан жиҳозланган транспорт воситалари учун транспорт воситасини ишлаб чиқиш санаси қуйидаги шаклда кўрсатилиши керак: 'ОО/ЙЙЙЙ' ('ММ/ҲҲҲҲ'.) Транспорт воситасининг ишлаб чиқилган санаси муқобил сифатида қўшимча расмий ёрлиқда VIN кўрсатилиши билан бўлиши керак.

Ишлаб чиқарувчи фақат мазкур банднинг 2-13-хатбошиларида кўрсатилган маълумотларни ўз ичига олган аниқ белгиланган майдондан ташқарида белгиланган ёзувлардан пастда ёки ён томонда қўшимча маълумотларни кўрсатиши мумкин (1 иловадаги мисолларга қаранг)

45. Транспорт воситасининг идентификация рақами (VIN)

Транспорт воситасининг идентификация рақами ГОСТ ISO 10261-2014 (Машины землеройные. Система обозначения идентификационного номера изделия) ёки ISO 3779:2009 (Road vehicles. Vehicle identification number (VIN)- Content and structure) стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

1-Илова

Расмий ёрлиқларнинг
намуналари

1. А намуна T1b тоифасидаги транспорт воситалари учун

SOFIA TRAKTOR WERKE

T1b

e6*167/2013*01223

5DRH123UPAX000001

5590 кг

A-1:2390 кг

A-2:3200 кг

	T-1	T-2	T-3
B-1	3000 кг	4000 кг	2000 кг
B-2	3000 кг	4000 кг	2000 кг
B-3	6000 кг	8000 кг	4000 кг
B-4	12000 кг	15000 кг	9000 кг

2. В Намуна А намунага муқобил Т1в тоифасидаги транспорт воситалари учун

SOFIA TRAKTOR WERKE

T1b

e6*167/2013*01223

5DRH123UPAX000001

5590 кг

A-1:2390 кг

A-2:3200 кг

	T-1	T-2	T-3
B-1	3000 кг	4000 кг	2000 кг
B-2	3000 кг	4000 кг	2000 кг
B-3	6000 кг	8000 кг	4000 кг
B-4	12000 кг	15000 кг	9000 кг

3. С Намуна 1 поғона С2а тоифасидаги транспорт воситаси учун

JEAN NICOLE TRACTORS Ltd

C2a 1 поғона

e3*167/2013*14863

ZFS159000AZ000055

820 кг

A-1: 366 кг

S-2: 454 кг P: 255 кПа

	T-1	T-2	T-3
B-1	1000 кг	2000 кг	1000 кг
B-2	1000 кг	2000 кг	1000 кг
B-3	2000 кг	3000 кг	2000 кг
B-4	4000 кг	5000 кг	4000 кг

4. D Намуна С намунага муқобил 1 поғона С2а тоифасидаги транспорт воситаси учун

JEAN NICOLE TRACTORS Ltd

C2a 1 поғона

	T-1	T-2	T-3
--	-----	-----	-----

e3*167/2013*14863
 ZFS159000AZ000055
 820 кг
 A-1: 366 кг
 S-2: 454 кг P: 255 кПа

B-1	1000 кг	2000 кг	1000 кг
B-2	1000 кг	2000 кг	1000 кг
B-3	2000 кг	3000 кг	2000 кг
B-4	4000 кг	5000 кг	4000 кг

5. Е Намуна қаттиқ улаш қурилмасы билан R2a тоифасидаги транспорт воситаси учун

REMORQUES HENSCHLER SA.

R2a

e12*167/2013*00053

YA9EBS37009000005

2250 кг

A-0: 1100 кг

A-1: 850 кг

A-2: 1200 кг

	T-1	T-2	T-3
B-1	1000 кг	1000 кг	1000 кг
B-2	1000 кг	1000 кг	1000 кг
B-3	2000 кг	2000 кг	2000 кг
B-4	2000 кг	2000 кг	2000 кг

6. F Намуна Е намунага муқобил қаттиқ улаш қурилмасы билан R2a тоифасидаги транспорт воситаси учун

REMORQUES HENSCHLER SA.

R2a

e12*167/2013*00053

YA9EBS37009000005

	T-1	T-2	T-3
B-1	1000 кг	1000 кг	1000 кг

2250 кг
А-0: 1100 кг
А-1: 850 кг
А-2: 1200 кг

В-2	1000 кг	1000 кг	1000 кг
В-3	2000 кг	2000 кг	2000 кг
В-4	2000 кг	2000 кг	2000 кг

17-боб. Габарит ўлчамлар ва шатакка олинадиган юкка қўйилган талаблар

46. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида:

“Транспорт воситасининг узунлиги”:

қуйидагилар чиқарилиб, транспорт воситасининг бўйлама ўқиға тўғри бурчак остида жойлашган ва унинг четки нуқталари орқали ўтувчи вертикал текисликлар орасидаги транспорт воситасининг узунлиги тушунилади:

барча кўзгулар,

барча қўшувчи ричаглар,

барча олд ёки ён габарит чироқлар.

“Транспорт воситасининг кенглиги”:

қуйидагилар чиқарилиб, транспорт воситасининг бўйлама ўқиға параллел ва унинг четки нуқталари орқали ўтувчи вертикал текисликлар орасидаги транспорт воситасининг кенглиги тушунилади:

хар қандай орқани кўриш кўзгулари,

хар қандай бурилиш кўрсаткичлари,

хар қандай олд, ён ёки орқа габарит чироқлар ва тўхташ фонарлари,

хар қандай йиғилувчи элементлар, кўтариловчи оёқ учун тиркагичлар ва эгилувчи сачратмагичлар.

“Транспорт воситасининг баландлиги” вертикал бўйича ердан транспорт воситасининг ердан энг катта масофа ҳисобланадиган нуқтасигача бўлган масофа тушунилади, антенна бундан мустасно. Ушбу баландик аниқланаётган вақтда транспорт воситаси ишлаб чиқарувчи

томонидан кўзда тутилган тезлик радиуси индекси билан ифодаланган энг катта чайқалиш радиусига эга янги шиналар билан жиҳозланиши керак;

“Рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки” ушбу турдаги тракторни тортиб юриш юки тушунилади;

Техник рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки қуйидаги қийматлардан бирини аңлатади:

- а) тормозсиз тортилаётган (шатакка олинаётган) юк;
- б) инрецияли тортилаётган тортилаётган (шатакка олинаётган) юк;
- д) гидравлик ёки пневматик тормоз билан жиҳозланган тортилаётган (шатакка олинаётган) юк.

Талаблар

Транспорт воситалари пастда кўрсатилган габаритлар ва массадан ошмаслиги керак:

47. Ўлчамлар

Ушбу ўлчамларни текшириш учун мўлжалланган ўлчашлар қуйидаги тарзда ўтказилиши керак:

иш ҳолатида бўлган бўш транспорт воситасида;

текис горизонтал текисликда;

ҳаракатланмаётган транспорт воситасида ва агар зарур бўлса ўчирилган двигател билан;

янги шиналарда ишлаб чиқарувчи тавсия қилган нормал босимларда;

агар зарур бўлса, эшик ва ойналар ёпиқ ҳолатда;

агар зарур бўлса, рул чамбараги тўғри ҳолатда жойлашган бўлиши керак;

махсус асбобларсиз ечиладиган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги алмашадиган осма машиналарсиз.

Т ва С тоифасидаги ҳар қандай транспорт воситасининг максимал габаритлари қуйидагича:

узунлиги: 12 м;

кенглиги: 2,55 м (ер билан алоқа қилган жойидаги шина деворларининг эгилган қисмига эътибор бермасдан):

Кенгликни 3,00 м гача ошириш мумкин, агар бу тупроқ ҳимояси учун, жумладан сачратишларни сўндириш учун шиналар, резина занжирлар ёки икки турдаги конфигурациялар ўрнатилиши билан боғлиқ бўлса, транспорт воситасининг ташувчи конструкциясининг кенглиги 2,55 м га чегараланган

бўлган ва шунингдек бир тўп шина ёки резинали занжирлар билан кенглиги 2,55 м дан ошмаслиги лозим бўлган транспорт воситаси конструкциясининг расмий тасдиқланган шартларида;

баландлиги: 4 м.

Р тоифасидаги ҳар қандай транспорт воситасининг максимал габаритлари қуйидагича:

узунлиги: 12 м

кенглиги: 2,55 м (ер билан алоқа қилган жойидаги шина деворларининг эгилган қисмига эътибор бермасдан)

Кенгликни 3,00 м гача ошириш мумкин, агар бу қуйидаги ҳолатларнинг сабаблари бири билан боғлиқ бўлса:

а) тупроқдан ҳимоя қилиш учун мўлжалланган шиналар қўлланилганда, транспорт воситаси кенглиги 2,55 м дан кўп бўлмаган камида бир тўп шиналар билан жиҳозланган бўлган шартларда. Ташиш учун зарур бўлган транспорт воситаси конструкциясининг кенглиги 2,55 м дан ошмаслиги керак. Транспорт воситаси кенглиги 2,55 м дан кўп бўлмаган камида бир тўп шиналар билан жиҳозланган бўлганда, сачратишларни сўндирувчи тизимлар агар улар ўрнатилган бўлса, улар шундай бўладики, транспорт воситасининг кенглиги 2,55 м га чегараланган бўладиган ҳолларда;

б) транспорт воситасини функцияланиши учун зарур бўлган ва ушбу техник регламентнинг 3-илоvasига мувофиқ бўлган асбобларни мавжудлиги. Ташиш учун зарур бўлган транспорт воситаси конструкциясининг кенглиги 2,55 м дан ошмаслиги керак;

баландлиги: 4 м.

48. Рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки

Рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки битта ёки бир нечта тиркамалардан шунингдек қишлоқ ва ўрмон хўжалиги машиналаридан ташкил топган бўлиши мумкин. Ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилган техник рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юкини ва пастда 47.2-бандда кўрсатилган рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юкини фарқлаш керак.

Рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки ошмаслиги керак:

Ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилган техник рухсат этилган тортиш (шатакка олиш) юки тракторга 30-бобда келтирилган талабларни ҳисобга олган ҳолда;

механик улашнинг (механик улаш қурилмалари) тортиш (шатакка олиш) юки улар компонентларининг конструкцияси тури расмий тасдиқлаш(лар)га асосан ушбу қоидаларга мувофиқ

18-боб. Юк билан максимал массага қўйилган талаблар

49. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида қуйидаги атамалар қўлланилади:

“тортиш-илиш қурилмаси (дышло) билан транспорт воситаси” камида иккита ўқдан иборат, улардан камида биттаси бошқарув ўқи ҳисобланган, тортиб (шатакка олиш) юрувчи транспорт воситасига нисбатан вертикал ҳаракатланадиган ва тракторга салмоқли статик вертикал юклама бермайдиган тортиш-илиш қурилмаси билан жиҳозланган тортиб (шатакка олиб) юриладиган R ёки S тоифасидаги транспорт воситаси тушунилади.

“қаттиқ тортиш-илиш қурилмаси (дышло) билан транспорт воситаси” битта ўқ билан ёки битта гуруҳ ўқлари билан, ўзининг конструкция кучи билан тракторга салмоқли статик юклама ташкил қилувчи ва марказий ўқ билан тортиш-илиш қурилмаси атамасига мувофиқ бўлмаган тортиш-илиш қурилмаси билан жиҳозланган тортиб (шатакка олиб) юриладиган R ёки S тоифасидаги транспорт воситаси тушунилади; комбинациялашган транспорт воситалари учун илиш қурилмаси тиқин (шкворень) ва таянч ғилдираклардан ташкил топмаган бўлиши керак; қаттиқ илиш қурилмаси вертикал йўналишда енгилгина ҳаракатланиши мумкин; гидравлик ростлашга эга шарнир-ростланувчи илиш қурилмаси қаттиқ илиш қурилмаси ҳисобланади;

“Техник рухсат этилган юк билан максимал масса” транспорт воситасига унинг конструкцияси жиҳатларига ва конструкцион тавсифларга асосан шина ёки занжирларнинг юк кўтарувчанлигидан мустақил ўрнатиладиган максимал масса тушунилади;

“Ўққа техник рухсат этилган максимал масса” ўқнинг конструктив жиҳатлари ва транспорт воситаси ва уларнинг конструкцион тавсифларга асосан шина ёки занжирларнинг юк кўтарувчанлиги мустақиллигидан келиб чиқиб ерга ғилдираклар ўқи ёки занжир юриш қисмлари билан статик вертикал юкламага мос масса тушунилади.

50. Талаблар

Ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилган техник рухсат этилган юк билан максимал масса турни расмий тасдиқловчи орган томонидан рухсат этилган юк билан максимал масса сифатида қабул қилиниши керак, агар:

ушбу ташкилот томонидан бажариладиган хар қандай синовлар натижалари, хусусан тормоз ва рул бошқаруви синовлари қониқарли деб ҳисобланса;

Транспорт воситаси тоифасига боғлиқ равишда техник рухсат этилган юк билан максимал масса ва ўққа рухсат этилган юк билан максимал масса 1-жадвалда келтирилган қийматлардан ошмайди;

1-жадвал

Транспорт воситаси тоифасига боғлиқ равишда техник рухсат этилган юк билан максимал масса ва ўққа рухсат этилган юк билан максимал масса

Транспорт воситаси тоифаси	Ўқлар сони	Рухсат этилган максимал масса	Ўққа рухсат этилган максимал масса	
			етакчи ўқ (т)	Етакчи бўлмаган ўқ (т)
T1, T2, T4.1, T4.2	2	18 (юкланган)	11,5	10
	3	24 (юкланган)	11,5 ^(d)	10 ^(d)
T1	4 ёки ундан ортиқ	32 (юкланган) ^(c)	11,5 ^(d)	10 ^(d)
T3	2 ёки 3	0,6 (юкланмаган)	^(a)	^(a)
T4.3	2, 3 ёки 4	10 (юкланган)	^(a)	^(a)
C	қўлланилмайди	32	қўлланилмайди	қўлланилмайди
R	1	қўлланилмайди	11,5	10
	2	18 (юкланган)	11,5	^(b)
	3	24 (юкланган)	11,5	^(b)
	4 ёки ундан ортиқ	32 (юкланган)	11,5	^(b)
S	1	қўлланилмайди	11,5	10
	2	18 (юкланган)	11,5	^(b)
	3	24 (юкланган)	11,5	^(b)
	4 ёки ундан ортиқ	32 (юкланган)	11,5	^(b)

^(a) T3 ва T4.3 транспорт воситалари учун ўқларга чеклов ўрнатиш шарт эмас, чунки улар ўзининг таърифи бўйича юк билан ва/ёки юксиз рухсат этилган максимал массага чекловларга эга.

(^b) миллий стандартлар билан рухсат этилган ўлчамлар ҳамда халқаро ташишда максимал рухсат этилган оғирлик, тегишли қийматдаги рухсат этилган масса йиғиндиси барча ўқларнинг оғирлик йиғиндилари ҳисобланади.

(^c) агар етакчи ўқ иккитали шиналар ва пневматик подвеска билан жиҳозланган бўлса ёки агар ҳар бир етакчи ўқ иккитали шиналар билан жиҳозланган ва ҳар бир ўқнинг максимал оғирлиги 9,5 т дан ошмаса.

(^d) Тегишли қийматдаги ўқларнинг максимал рухсат этилган йиғинди массаси 96/53/ЕС-сонли Директиванинг I-илоvasи 3.5-бандида кўрсатилган барча ўқлар оғирлигининг йиғиндиси.

Тракторни юкланиш даражаси қандай бўлишидан қатъий назар рул бошқаруви ғилдираклари ўқидан йўлга узатилаётган масса, тракторнинг юксиз ҳолатидаги оғирлигидан 20 % дан кам бўлмаслиги керак.

Ўққа техник рухсат этилган максимал оғирликнинг йиғиндиси

Трактор (транспорт воситасининг тортиш-илиш қурилмаси)га салмоқли статик вертикал юклама ҳосил қилмайдиган Т ва С тоифаси ва R ва S тоифасидаги транспорт воситалари учун ўққа максимал рухсат этилган оғирлик йиғиндиси транспорт воситасининг юкланган ҳолатидаги максимал рухсат этилган массага тенг ёки ошиши керак.

Трактор (қаттиқ тортиш-илиш қурилмаси билан транспорт воситаси ва маркази ўқ билан транспорт воситаси)га салмоқли статик вертикал юклама ҳосил қиладиган R ва S тоифасидаги транспорт воситалари учун транспорт воситасининг максимал рухсат этилган масса ўқларга максимал рухсат этилган оғирлик йиғиндиси бўлиб кўрилиш керак ва 1-жадвалдаги учинчи устунда кўрсатилган тегишли рухсат этилган масса ўрнига турни расмий тасдиқлаш мақсадларида қўлланилиши керак.

Тракторга салмоқли статик вертикал юклама мазкур банднинг еттинчи хатбошисида кўрсатилганидек тракторни конструкция турини расмий тасдиқланиши вақтида ҳисобга олинади.

19-боб. Балласт юкларга қўйилган талаблар

51. Агар ушбу техник регламент талабларига риоя қилиш учун тракторлар балласт юклар билан жиҳозланган бўлиши керак бўлса, у ҳолда балласт юклар трактор ишлаб чиқарувчи томонидан таъминланиши, тракторга ўрнатиш учун қулай бўлиши ва ишлаб чиқарувчининг ± 5 % аниқлик билан килограммдаги вазни кўрсатилган тамғаси бўлиши керак. Тез-тез ечиш/ўрнатиш учун мўлжалланган олдинги балласт юклар конструкцияси тутқичлар учун камида 25 мм хавфсизлик бўшлиғини қолдирган бўлиши керак. Балласт юкларни ўрнатиш усули уларнинг

бехосдан ажралишининг олдини олиши керак (масалан, трактор ағдарилганда).

20-боб. Электр тизимларининг хавфсизлигига қўйилган талаблар

52. Электр тизимлари билан жиҳозланган Т, С, R ва S тоифасидаги барча транспорт воситаларига қўйилган талаблар

Электр қурилмаси

Электр кабеллар, агар улар абразив юзалар билан потенциал алоқа зонасида жойлашган бўлса ҳимояланган бўлиши керак, ва мойлаш материаллари ёки ёнилғи таъсирига чидамли бўлиши керак ёки улардан ҳимояланган бўлиши керак. Электр кабеллар шундай жойлаштирилиши керакки, унинг қисмлари ёнган газларни чиқариш тизими, ҳаракатланаётган қисмлар ёки ўткир қирралар билан тегиб юрмаслиги керак.

Ортиқча юкланишлардан сақлагичлар ёки бошқа ҳимоя қурилмалари барча электрон занжирлардан ўрнатилган бўлиши керак, стартер-мотор, ва юқори кчланишли учқунли ўт олдириш тизими каби юқори ток кучи занжирлари бундан мустасно. Ушбу қурилмаларни занжирлар орасидаги электр тақсимооти операторни хабардор қиладиган барча тизимларни бирданига ўчириш имкониятини олдини олиш керак.

53. Статик электр хавфсизлигига қўйилган талаблар

Статик электр хавфсизлигига қўйилган талаблар ушбу талабларнинг 21-бобнинг 57-бандида келтирилган.

54. Тўлиқ электрлаштирилган Т2, Т3, С2 ёки С3 тоифасидаги транспорт воситалари бу қанчалик амалий имкон бўлса Европа Иттифоқининг 3/2014-сонли Регламентининг IV иловасидаги талабларга мувофиқ бўлиши керак.

21-боб. Ёқилғи бакига қўйилган талаблар

55. Ушбу боб транспорт воситасини асосан ҳаракатга келтириш учун ишлатиладиган суюқ ёқилғини сақлаш учун мўлжалланган ёқилғи бакларига нисбатан қўлланилади.

Ёқилғи баклари шундай ишлаб чиқарилиши керакки, бунда улар коррозия (занглаш)га қарши чидамли бўлиши керак. Улар ишлаб чиқарувчи томонидан ишчи босимнинг икки марта оширилган босимида лекин ҳар қандай ҳолатда 0,3 бардан кам бўлмаган босимда ўтказилган герметиклик синовлари талабларига мувофиқ бўлиши керак. Ҳар қандай ортиқча босим

ёки ишчи босимдан ошиқ ҳар қандай босим, тегишли қурилмалар билан автоматик компенсация қилиниши керак (вентиляция тешиклари, сақлагич клапанлари ва бошқалар). Вентиляция тешиклари шундай лойиҳалаштирилган бўлиши керакки, унда улар ёниш хавфини олдини олинган бўлиши керак. Ёқилғи бакининг қопқоғи ёки ортиқча босим компенсацияси учун мўлжалланган қурилмалари орқали ёқилғи оқмаслиги керак, ҳатто, агар ёқилғи баки бутунлай ағдарилса ҳам: томчилашга рухсат этилади.

56. Ёқилғи баклари шундай ўрнатилиши керакки, бунда улар тракторнинг олд ёки орқа қисмларига урилиш оқибатидан ҳимояланган бўлиши керак; баклар яқинида бўртиқ қисмлар, ўткир қирралар ва бошқалар бўлмаслиги керак.

Ёқилғи етказиб берувчи қувурлар ва қуйиш тешиги кабинадан ташқарида жойлаштирилган бўлиши керак.

57. Ёқилғи бакининг статик электр хавфсизлиги билан боғлиқ талаблар

Ёқилғи баки ва унинг ёрдамчи қисмлари транспорт воситасида шундай тарзда лойиҳалаштирилган ва ўрнатилган бўлиши керакки, бунда статик электр сабабидан ҳар қандай аланга олиш хавфини олдини олиниши керак.

Зарурият бўлганда зарядларни тарқатиш чоралари кўзда тутилган бўлиши керак. Бироқ чақнаш ҳарорати 55°C дан кам бўлмаган ёқилғиларни сақлаш учун мўлжалланган ёқилғи бакларига зарядларни тарқатиш тизими талаб қилинмайди. Чақнаш ҳарорати ГОСТ ISO 2719-2017 стандартларига мувофиқ аниқланиши керак.

Ишлаб чиқарувчи мувофиқликни тасдиқловчи органга ушбу талабларни бажарилишини кафолатлайдиган чора(лар)ни кўрсатиб бериши керак.

22-боб. Орқадан ҳимоя қурилмасига қўйилган талаблар

58. Умумий қоидалар

Ушбу қоидаларга таалуқли бўлган R тоифасидаги транспорт воситалари шундай лойиҳалаштирилган бўлиши керакки, унда улар M1 ва N1 тоифасидаги транспорт воситаларининг орқа томондан урилишидан самарали ҳимоя қилишни таъминлаши керак.

59. Талаблар

Ra и Rb тоифасидаги транспорт воситалари шундай лойиҳалаштирилган ва/ёки жўзланган бўлиши керакки, бунда уларни бутун кенглиги бўйича M1 ва N1 тоифасидаги транспорт воситаларининг орқа томондан урилишидан самарали ҳимоя қилишни таъминланиши керак.

Транспорт воситаси қуйидаги шароитларда синовдан ўтказилади:

у тўғри, текис, қаттиқ ва силлиқ юзада жойлашган бўлиши керак,

олдинги ғилдираклар тўғричизик ҳолатида жойлашган бўлиши керак,

шиналар транспорт воситасини ишлаб чиқарувчиси томонидан тавсия қилинган босимгача дамланиши керак,

зарурият бўлганда талаб қилинган синов юкламаларига эришиш учун транспорт воситаси ишлаб чиқарувчи кўрсатган ҳар қандай усул ёрдамида ушлаб турилиши мумкин,

агар транспорт воситаси гидропневматик, гидравлик ёки пневматик подвеска ёки юкламаларга боғлиқ равишда автоматик тўғрилаш қурилмаси билан жиҳозланган бўлса, у подвеска ёки қурилма билан бирга ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилган нормал иш ҳолатида синалиши керак.

R1a, R1b, R2a ёки R2b тоифаларидан бирига тегишли ҳар қандай транспорт воситаси мазкур банднинг иккинчи хатбошисида баён қилинган шартларни қониқтириши ҳисобланади:

агар 59-банднинг ўн тўртинчи хатбоши шартлари бажарилса, ёки

агар юксиз бўлган транспорт воситасининг орқа ўқ кенглигининг ҳар томонидан 10 см дан кўп бўлмаган кенглигида орқа қисмининг йўл тирқиши 55 см дан ошмаса, (ерга яқин жойидаги шиналарнинг ҳар қандай бўртишини инобатга олмасдан).

Агар биттадан ортиқ орқа ўқ мавжуд бўлса улардан энг кенгини ҳисобга олиш керак.

Ушбу талаб транспорт воситасининг орқа қисмидан камида 45 см дан кўп бўлмаган масофада жойлашган чизикда бажарилиши керак.

R3a, R3b, R4a ёки R4b тоифаларидан бирига тегишли ҳар қандай транспорт воситаси мазкур банднинг иккинчи хатбошисида баён қилинган шартларни қониқтириши ҳисобланади, қуйидаги шартлар бажарилса:

транспорт воситаси 59-банднинг ўн еттинчи хатбошида назарда тутилган талабларига асосан махсус орқа ҳимоя конструкцияси билан жиҳозланган, ёки

транспорт воситаси орқадан шундай лойиҳалаштирилган ва/ёки жиҳозланганки, унда унинг таркибий қисмлари ўзининг шакли ва тавсифларига кўра орқа ҳимоя конструкцияси ўрнини босувчи сифатида қўрилиши мумкин. 59-банднинг ўн еттинчи хатбошида баён қилинган талаблардаги комбинациялашган функциялар талабларига жавоб бераётган компонентлар орқа ҳимоя конструкциясини ташкил қилиши ҳисобланади.

Орқа томондан урилишидан ҳимоя қурилмаси, кейинчалик “қурилма” деб аталувчи, одатда шасси лонжеронлари ёки уларни алмаштирувчилар билан боғланган кўндаланг балка ва боғловчи элементлардан ташкил топган.

Кўтарувчи платформа билан жиҳозланган транспорт воситалари учун орқа ҳимоя конструкцияси ўрнатилиши кўтарувчи платформа механизми учун жойни таъминлаши учун бўлинган бўлиши мумкин. Бундай ҳолларда қуйидаги талаблар қўлланилади:

уларни демонтаж қилиш зарурияти бўлиш сабабидан, орқа ҳимоя конструкцияси ва кўтариш платформаси қотириш элементлари орасидаги ён масофа 2,5 смдан кўп бўлмаслиги керак;

ҳар бир конкерт ҳолатда орқа ҳимоя конструкцияси алоҳида элементларининг самарли майдони 350 см² дан кам бўлмаслиги керак;

орқа ҳимоя конструкцияси алоҳида элементларининг ўлчамлари мазкур банднинг 29-хатбоши талабларини бажарилиши учун етарли бўлиши керак, унга мувофиқ синов нуқталарининг ўзъаро жойлашуви аниқланади. Агар Р1 нуқталар мазкур банднинг 18-хатбошида кўрсатилган бўлиниш зона доирасида жойлашган бўлса, унда Р1 нуқталарини орқа ҳимоя конструкциясининг ҳар қандай ён секцияси ўртасида жойлашган бўлиши керак;

орқа ҳимоя конструкцияси бўлиниш зонаси ва платформани кўтариш учун мазкур банднинг 24-хатбошини қўллаш шарт эмас.

У қуйидаги тавсифларга эга бўлиши керак:

қурилма имкон даржада транспорт воситасининг орқа қисмига яқин жойлаштирилиши керак. Юксиз бўлган транспорт воситасида қурилманинг пастки қирраси ҳеч қандай ҳолатда ердан 55 см дан ортиқ баландликда жойлашмаслиги керак;

курулманинг кенглиги хар қандай ҳолатда ҳам орқа ўқ кенглигининг хар томонидан 10 см дан қисқа бўлмаган кенглигида, ерга яқин жойлашган хар қандай шиналар бўртиқларини чиқариб ташлаб, орқа ўқнинг кенглигидан ошмаслиги керак. Биттадан ортиқ ўқ мавжуд бўлганда улардан энг кенгини ҳисобга олиш керак. Транспорт воситасининг кенглиги хар қандай ҳолатда 2,55 м дан ошмаслиги керак;

кўндаланг балка кесимининг баландиги 10 см дан кам бўлмаслиги керак. Кўндаланг балканинг ён учлари орқа томонга эгилтирилган ёки ўткир ташқи қирра мавжуд бўлиши керак эмас; ушбу шартлар агар кўндаланг балканинг ён учлари ташқаридан юмалоқланган ва 2,5 мм дан кам бўлмаган эгрилик радиусига эга бўлса бажарилган бўлади;

курулма шундай лойиҳалаштирилиши мумкинки, бунда унинг ҳолати транспорт воситасининг орқа қисмида ўзгариши мумкин. Бундай ҳолда хар қандай ҳолатни беҳосдан ўзгаришини олдини олувчи ишчи ҳолатида уни қотирадиган кафолатланган усул кўзда тутилган бўлиши керак. Оператор 400 Н дан кўп бўлмаган куч билан таъсир қилиб курилмани ўзгартириш имконига эга бўлиши керак;

ушбу курилма транспорт воситасининг бўйлама ўқиға параллел қўйилган кучларға етарли қаршилиқ кўрсатиши керак, ва ишчи ҳолатида шасси лонжеронлари ёки уларни ўрнини босувчи хар қандай элементлар билан боғланган бўлиши керак.

P1 нуқталар орқа ўқ ғилдираклари ташқи қиррасига тегиб ўтадиган бўйлама текисликлардан 30 см масофада жойлашган; P1 нуқталари билан боғланган чизикда жойлашган P2 нуқталар, транспорт воситасининг ўртача бўйлама текислигида бир-биридан 70 дан 100 смгача (шу ҳам) масофада симметрик, уларнинг аниқ жойлашуви ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилади. P1 ва P2 нуқталарнинг ердан баландлиги курилмани чегаралаб турган горизонтал чизиклар доирасида ишлаб чиқарувчи томонидан аниқланади. Бироқ юксиз бўлган транспорт воситасини баландлик 60 см дан ошмаслиги керак. P3 – P2 нуқтани марказий нуқта билан боғлаб турувчи тўғри чизик;

Иккала P1 ва P3 нуқталарға навбатма-навбат транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массасини 25 % ини ташкил қилган, лекин 5×10^4 Н дан ошмаган горизонтал куч қўйилади;

Иккала P2 нуқталарға навбатма-навбат транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массасини 50 % ини ташкил қилган, лекин 5×10^4 Н дан ошмаган горизонтал куч қўйилади;

юқоридаги 30 ва 31-хатбошларда кўрсатилган куч алоҳида қўйилиши керак. Кучларни қўйиш тартиби ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланиши мумкин;

хар қачон юқоридаги талабларга мувофиқлигини текшириш учун ўтказиладиган амалий синовлар қуйидаги талаблар бажарилиши керак:

қурилма транспорт воситасининг шасси лонжеронларига ёки уларни ўрнини босувчиларга қотирилган бўлиши керак;

кўрсатилган кучлар тегишли равишда шарнирли боғланган (масалан, универсал шарнирлар ёрдамида) торткилар ёрдамида қўйилиш керак ва юза баландлиги 25 см дан кўп бўлмаган (аниқ баландлик ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланади) ва кенглиги 20 см дан кўп бўлмаган транспорт воситасининг ўртача бўйлама текислигига параллел бўлиши керак, эгрилик радиуси вертикал қирралар бўйича 5 ± 1 мм га тенг; текислик маркази кетма-кет P1, P2 ва P3 нукталарда жойлашган.

Юқоридаги талаблардан четлаш тартибида қуйидаги тоифадаги транспорт воситалари ушбу бобдаги орқа ҳимоя конструкциясига нисбатан талабларга жавоб бермаслиги шарт эмас:

“осма” тиркамалар ва бошқа шунга ўхшаш ёғоч тўсинларни ёки бошқа жуда узун предметларни ташиш учун тиркамалар

орқани ҳимоя қилиш конструкцияси улар билан бир вақтда қўллаб бўлмайдиган транспорт воситалари.

60. Истисно

Қандайдир ҳимоя конструкцияси орқада уларга ўрнатилган ишчи қурилмалар билан бир вақтда фойдаланиш имконини бермайдиган транспорт воситаларига ушбу талабларга бўйсунмайди. Акс ҳолда транспорт воситаси ушбу ишчи қурилмаларнинг ишлашига тўсқинлик қилмайдиган ўзининг орқа қисмида орқа ҳимоя конструкцияси билан жиҳозланиши керак.

23-боб. Ёнбош ҳимояга қўйилган талаблар

61. Умумий кўрсатмалар

R3b ва R4b тоифасидаги хар бир транспорт воситаси шундай лойиҳалаштирилган ва/ёки жиҳозланган бўлиши керакки, бунда транспорт воситасининг борт тагига тушиб қолиш ва ғилдирақлар остига кириб қолиш хавфидан ҳимоя қилинмаган йўл ҳаракати қатнашувчиларини (йўловчи,

велосипед ва мотоцикл хайдовчилари) самарали ҳимоя қилишни таъминлаш керак.

Ушбу боб:

ёғоч тўсинлар каби, узунлиги бўлинмайдиган жуда узун юкларни ташиш учун махсус лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган тиркамалар,

амалий сабабларга кўра бундай ён ҳимояни ўрнатиб бўлмайдиган махсус мақсадлар учун лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган транспорт воситаларига нисбатан қўлланилмайди

Агар ёнбош қисмлар 61-65-бандларга ва ушбу бобнинг 1-иловасига мувофиқ ҳимояни таъминласа, транспорт воситаси 61-банд талабларини бажарган бўлади.

Ёнбош ҳимояси мувофиқлигини текшириш учун транспорт воситасини жойлашуви:

Транспорт воситасини 62-бандда баён қилинган техник талабларга мувофиқлиги текширилганда, транспорт воситасининг жойлашуви кўйидагича бўлиши керак:

горизонтал ва текис юзада,

бошқарув ғилдираклари тўғри чизик ҳолатида жойлашган бўлиши керак,

транспорт воситаси юксиз бўлиши керак,

ярим тиркамалар ўзининг таянчларида шундай жойлашган бўлиши керак, унда юклаш юзаси горизонтал бўлиши керак.

62. Махсус қурилма билан таъминланадиган ёнбош ҳимоя (ён қалқонча (щиток))

Транспорт воситасининг қурилма билан кенглиги транспорт воситасининг максимал габарит кенглигидан ёки 2,55 м дан ошмаслиги керак, улардан қайси бири камроқ бўлишига боғлиқ. Унинг ташқи юзасининг асосий қисми транспорт воситасининг энг четки текислигидан (максимал кенглик) 120 мм дан кўп бўлмаган масофада жойлашган бўлиши керак. Айрим транспорт воситаларида унинг олд учи мазкур банднинг 13-хатбошига мувофиқ ичкарига буриб қўйилган бўлиши мумкин. Унинг орқа учи орқа шиналарнинг четки қирраларидан 30 мм дан кўп бўлмаган масофада жойлашган бўлиши керак. (ерга яқин жойидаги шиналарнинг ҳар қандай бўртишини инобатга олмасдан), камида орқа қирранинг четидан 250 мм масофада

Қурилманинг ташқи юзаси силлиқ, моҳиятан текис ёки горизонтал рифланган ва қанчалик имкон бўлса олддан орқага узилмас бўлиши керак; бироқ қўшни қисмлари бир-бирини қоплаши мумкин қопланаётган қирра орқага ёки пастга қаратилган бўлиш шарти билан ёки орқа қисм олдинги қисм ташқарисига бўртиб чиқмаганлик шарти билан бўйлама йўналишда ўлчанган 25 мм дан кўп бўлмаган бўшлиқ қолдирилган бўлиши мумкин; болт ва парчинларнинг бўртиқ каллаклари юзанинг 10 мм дан ошмайдиган масофада ташқарисига чиқиб туриши мумкин, ўша даражада улар силлиқ ва шунга ўхшаш думалоқланган шартларда; барча ташқи қирралар ва бурчаклар 2,5 мм дан кам бўлмаган радиус билан думалоқланган бўлиши керак (ушбу бобнинг 1-иловасида келтирилган кўрсатмаларга мувофиқ синалган).

Қурилма яхлит текис юзадан ёки бир ёки бир неча горизонтал йўналтирувчилар ёки комбинациялашган юзалар ва йўналтирувчилардан тузилган бўлиши мумкин; йўналтирувчилар қўлланилганда улар орасидаги масофа 300 мм дан ошмаслиги керак ва камида:

R3b тоифасидаги транспорт воситалари ҳолатида 50 мм,

R4b тоифасидаги транспорт воситалари ҳолатида 100 мм баландликка ва деярли текис.

Ёнбош тўсиғининг олд қирраси қуйидаги тарзда ишлаб чиқилган бўлиши керак:

Унинг жойлашуви қуйидагича бўлиш керак:

тиркамада тортиш қурилмаси билан бирга; бевосита химоя тўсиғи олдида жойлашган, ғилдирак шиналарининг энг орқа қисми бўйлаб ўтувчи кўндаланг вертикал текислик орқасидан кўпи билан 500 мм масофа;

каттиқ илиш қурилмаси билан тиркамада ёки марказий ўқ билан тиркамада: олд ўқ марказидан ўтувчи кўндаланг текислик олдида жойлашган, лекин кузовнинг олд қисмидан узоқроқ бўлмаган зонада, агар тиркаманинг нормал маневрлигин таъминлаш учун бундай мавжуд бўлса,

Агар олдинги қирра очик жойда жойлашган бўлса, унда қирра тўсиқнинг барча баландлиги бўйлаб ўтувчи узлуксиз вертикал элементдан иборат бўлиши керак; бу элементнинг ташқи ва олд юзалари R3b ҳолати учун орқага камида 50 мм га йўналтирилган ва ичкарига 100 мм га бурилган ва R4b ҳолати учун орқага камида 100 мм га ва ичкарига 100 мм га бурилган бўлиши керак.

Ён тўсиқнинг орқа қирраси бевосита орқада жойлашган ғилдирак шинасининг олд қисми бўйлаб ўтувчи кўндаланг вертикал текислик олдида кўпи билан 300 мм да жойлашган бўлиши керак; орқа қиррада узлуксиз вертикал элементнинг мавжуд бўлиши талаб этилмайди.

Ён тўсиқнинг пастки чети ҳеч қандай ҳолатда ердан 550 мм дан кўп кўтарилмаган бўлиши керак.

Ён тўсиқнинг тепа чети шина ташқи юзаси бўйлаб ўтувчи, ёки у билан тегувчи, ерга яқин жойидаги шиналарнинг ҳар қандай бўртишини инобатга олмасдан, вертикал текислик билан кесилган транспорт воситасининг ўша қисмидан кўпи билан 350 мм пастда жойлашган бўлиши керак, қуйидаги ҳоллар бундан мустасно:

агар мазкур банднинг 16-хатбошида кўрсатилган текислик транспорт воситаси конструкциясини кесиб ўтмаса, тепанинг чети юк платформасининг юзаси билан бир сатҳда ердан 950 мм масофада жойлашган бўлиши керак, қайси бири камроқ бўлишига боғлиқ;

агар мазкур банднинг 16-хатбошида кўрсатилган текислик транспорт воситаси конструкциясини ердан 1,3 м масофада кесиб ўтса, унда ён тўсиқнинг тепа чеккаси ердан камида 950 мм баландликда жойлашган бўлиши керак.

Ён тўсиқлар моҳиятан қаттиқ, мустаҳкам қотирилган (транспорт воситасининг нормал иш ҳолатида вибрация сабаб улар қимирламаслиги керак) ва металлдан ёки ҳар қандай бошқа тўғри келадиган материалдан ясалган бўлиши керак.

Ён тўсиқ яроқли ҳисобланади, агар у ташқи юзанинг ҳар қандай қисмига юзаси думалоқ ва текис, диаметри $220 \text{ мм} \pm 10 \text{ мм}$ бўлган стержень маркази билан перепендикуляр қўйилган 1 кН горизонтал статик кучга чидаш имконияти бўлса ва агар бу ҳолатда тўсиқнинг юклама остида четланиши кўпи билан:

30 мм энг орқа 250 мм тўсиқда ва 150 мм тўсиқнинг қолган қисмида ташкил қилса.

Юқоридаги талаблар ҳисоб-китоб орқали текширилиши мумкин.

Ён тўсиқларни тормоз, ҳаво ёки гидравлик қувурларни қотириш учун қўллаш мумкин эмас.

63. Юқоридаги қоидалардан четланиб қуйидаги турдаги транспорт воситалари ҳар қайси конкрет ҳолат учун талабларга мувофиқ бўлиши керак:

Телескопик тиркама у минимал узунликка киритилган бўлганда 62-банднинг барча талабларига жавоб бериши керак; тиркама узайтирилганда ён тўсиқлар 62-банд талабларига мувофиқ бўлиши керак, лекин иккаласига мажбурий эмас; тиркамани узайтирганда ён тўсиқларнинг узунлигида бўшлиқлар ҳосил бўлиши керак эмас;

Ўздан автоцистерна транспорт воситасини ташкил қилган, фақат суюқ моддаларни ёпиқ цистернада ташиш учун мўлжалланган, транспорт воситасида стационар жойлаштирилган ва қуйиш ёки тўкиш учун боғловчи шланга ёки қувурлар билан жиҳозланган 62-банднинг барча талабларига мувофиқ ён тўсиқлар билан жиҳозланиши керак, қанчалик амалий имкон бўлса; бунга қатъий амал қилишдан эксплуатацион талабларга мувофиқ зарур бўлган ҳолларда воз кечиш мумкин;

Транспорт воситаси учун мўлжалланган юклаш, тўкиш ёки бошқа операция вақтида қўшимча барқарорликни таъминлаш учун транспорт воситаси жиҳозланган чиқувчи таянчлар, ён тўсиқлар қўшимча бўшлиқлар билан бажарилган бўлиши мумкин, агар бу таянчларни чиқариш имкониятини таъминлаш зарур бўлса.

64. Агар транспорт воситасининг бортлари шундай тарзда лойиҳалаштирилган ва/ёки жиҳозланган бўлса, унда ўзининг шакли ва тавсифлари бўйича уларнинг таркибий қисмлари биргаликда 62-банд талабларига жавоб беради, улар алмашувчи ён тўсиқлар сифатида кўриб чиқилиши мумкин.

65. Муқобил талаблар.

61-банднинг 8-хатбошидан 62-банднинг 24-хатбошигача ва 64-бандга амал қилишда ишлаб чиқарувчи муқобил сифатида БМТ нинг 73-сон Қоидаларининг 2 ва 3-бандлари ва I, II ва III қисмлари, шунигдек 3-Иловасига амал қилиши тўғрисида қарор қилиш мумкин.

23-бобнинг 1-илоvasи

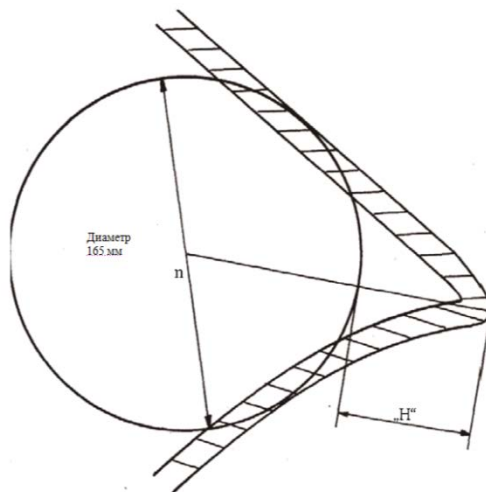
Ташқи юзалардаги бўртиқлар баландлигини аниқлаш усули

1. Бўртиқнинг баландлиги H текшириладиган участкада ташқи контурнинг ташқи юзасига ички тегиш орқали ўтувчи диаметри 165 мм айлананинг узунлигини график кўринишда ҳисоблаш орқали аниқланади.

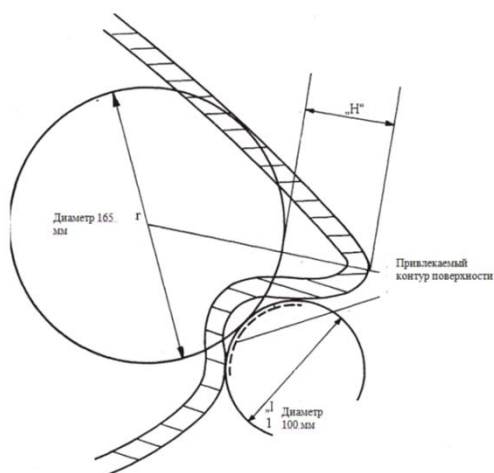
2. H – 165 мм диаметрдаги доира марказидан ўтган юқорида кўрсатилган айлана ва бўртиқнинг ташқи контури оралиғидаги тўғри чизик бўйлаб ўлчанган масофанинг максимал қиймати (1-расм).

3. Кўриб чиқиладиган участкада диаметри 100 мм айлана ташқи юзанинг ташқи контури қисми билан ташқаридан тегиш мумкин бўлмаган ҳолларда, ушбу доирада унинг ташқи юза билан унинг тегаётган нуқталари орасида диаметри 100 мм айлана контур юзаси ҳосил қилганлиги тахмин қилинади (2-расм).

4. Ишлаб чиқарувчи ташқи юзанинг юқорида келтирилган бўртиқларни ўлчаш имконини берувчи керакли кесим чизмаларини тақдим қилиш керак.

1-Расм

2-расм

24-боб. Юк платформаларига қўйилган талаблар

66. Платформани оғирлик маркази ўқлар орасида жойлашган бўлиши керак.

67. Платформа ўлчамлари шундай бўлиши керакки, унда:

уzunлиги тракторни олд ёки орқа колеясини, қайси колея каттароқ бўлишига боғлиқ, 1,4 бараварга ошмаслиги керак,

кенглиги тракторни қурилмасиз максимал габарит кенглигидан ошмаслиги керак, ёки 2,55 м, қайси колея торроқ бўлишига боғлиқ.

68. Платформа тракторнинг бўйлама ўртача текислигига нисбатан симметрия жойлашган бўлиши керак.

69. Юклаш платформасининг ердан баландлиги кўпи билан 150 мм бўлиши керак.

70. Платформа тури ва уни ўрнатиш усули шундай бўлиши керакки, унда нормал юклашда хайдовчининг тевак-атрофни кўриши етарли бўлиши, ҳар хил мажбурий ёритиш ва свет ишоралари қурилмалари эса ўзининг функцияларини бажаришда давом эттиришлари мумкин бўлиши керак.

71. Юк платформаси ечиладиган бўлиши мумкин; у тракторга шундай тарзда қотирилган бўлиши керакки бунда ҳар қандай эҳтимолий ажралишнинг хатари олди олинган бўлади.

72. Т4.3 ва Т2 тоифасидаги тракторлар учун платформа узунлиги

Т4.3 тоифасидаги тракторлар учун платформа тракторнинг олдинги ёки орқа максимал колеяни, улардан қайси бири каттароқ бўлишига боғлиқ, 2,5 бараварга ошмаслиги керак

Т2 тоифасидаги тракторлар учун платформа тракторнинг олдинги ёки орқа максимал колеяни, улардан қайси бири каттароқ бўлишига боғлиқ, 1,8 бараварга ошмаслиги керак

73. Бир нечта юк платформасига эга транспорт воситалари учун ҳар қандай юклаш шартларида юкланган платформа(лар) билан ва хайдовчисиз транспорт воситасининг оғирлик маркази олд ва орқа ўқлар орасида жойлашиши керак. Ҳар қандай юклама юклаш платформа(лар)сида бир текисда тақсимланиши керак.

25-боб. Тортиш (шатакка олиш) қурилмаларига қўйилган талаблар

74. Сони

Ҳар бир трактор унга шатаксиворчи трос ёки шатакка олиш учун тортиш-илиш қурилмасини қотириш мумкин бўлган боғлаш учун махсус қурилма билан жиҳозланиши керак.

75. Жойлашуви

Ушбу қурилма тракторни олд қисмида ўрнатилган бўлиши керак, у боғлаш штифти (бармоқ, шкворен) ёки илгак билан жиҳозланган бўлиши керак.

76. Конструкцияси

Шатакка олиш қурилмаси уни қўллашига мос келувчи тирқиш туридаги ёки лебедка бўлиши керак. Стопор штифти марказидаги тешик 60 мм +0,5/-1,5 мм ни ташкил қилиши керак, штифт марказидан ўлчанган қисмиш чуқурлиги эса 62 мм - 0,5 / +5 мм ни ташкил қилиши керак.

Боғлаш муфтасининг диаметри $30 \pm 1,5$ мм бўлиши керак ва уни ишлатиш вақтида ўз ўрнидан силжишини олдини олувчи қурилма билан жиҳозланиши мумкин. Қотириш қурилмаси ажралмас бўлиши керак.

Юқорида кўрсатилган + 1,5 мм рухсат этилган қийматни ишлаб чиқаришдаги рухсат этилган деб қарамасдан, балки ҳар хил конструкциядаги штифтлар учун номинал ўлчамлардаги рухсат этилган четланиш сифатида қараш керак.

77. Муқобил талаблар.

Агар ишлаб чиқарувчи транспорт воситасининг ўлчамлари ва массасига уларни мувофиқ эмас деб ҳисобласа, 75-бандда кўрсатилган ўлчамлар оширилиши мумкин.

Ишлаб чиқарувчилар ўзининг хоҳишига қараб тмаксимал рухсат этилган массаси 2 000 кг дан ошмайдиган транспорт воситаларига, ёки 74, 75 ва 76-бандларни ёки Европа Иттифоқининг 1005/2010-сонли Регламенти талабларини қўллаши мумкин.

78. Қўлланма

Тортиш (шатакка олиш) қурилмасидан тўғри фойдаланиш фойдаланиш бўйича қўлланмада тушунтирилиш керак.

26-боб. Шиналарга қўйилган талаблар

79. Шиналар ISO 4223-1:2017 стандартига мувофиқ қуйидаги тамғалашга эга бўлиши керак, жумладан:

шина ўлчамларини белгилари;

юк кўтарувчанлик индекси (яъни, тегишли тоифадаги номинал тезликка мувофиқ бўлган тезликда шинанинг чидаб бериш юкламасини кўрсатувчи, рақамли код);

тезлик тофиасини белгиси (яъни, унинг юклама индексига мувофиқ келувчи юкламага чидаб бериши мумкин бўлган шинанинг максимал тезлигини кўрсатиб берувчи белги), ва

“TUBELESS” (камерасиз) сўзи, агар шина камерасиз ишлатишга мўлжалланган бўлса.

Шиналар қуйидаги қўшимча тамғалашга эга бўлиши керак:

ишлаб чиқарувчи номи ёки савдо белгиси;

шинани монтаж қилиш вақтида бортларни ўрнатишда ошмаслиги зарур бўлган ҳавони дамлаш босими;

осма машиналарнинг шиналар учун хизмат кўрсатиш таърифида (яъни, юклама индекси ва тезлик тоифаси белгиси) қўшимча у “етакчи ғилдирак”га ёки “ғилдиракнинг эркин чайқалиш”га ёки иккаласига тегишлилигини кўрсатмаси билан тўлдирилиши керак, ва ;

гуруҳ кўринишида тўртта рақамдан иборат ишлаб чиқариш санасини, биринчи иккитаси ҳафтани кўрсатади, охирги иккитаси эса – ишлаб чиқариш йилини.

80. Максимал ҳисобий тезлиги 65 км/соатдан ошмайдиган транспорт воситасига ўрнатилган барча шиналар, шу жумладан захира шинаси БМТнинг 106-сонли Қоидаларига мувофиқ тасдиқланган бўлиши шарт.

Агар транспорт воситаси БМТнинг 106-сонли Қоидаларига мувофиқ тасдиқланган шиналарнинг тавсифига тўғри келмайдиган фойдаланиш шароитлари учун лойиҳалаштирилган бўлса, унда бундай шиналар БМТнинг 30, 54 ва 117 ёки 75-сонли Қоидалари бўйича тасдиқланиши керак.

81. Максимал ҳисобий тезлиги 65 км/соатдан ошадиган транспорт воситасига ўрнатилган барча шиналар, шу жумладан захира шинаси

БМТнинг 30, 54 ва 117-сонли Қоидаларига мувофиқ тасдиқланган бўлиши шарт.

Агар транспорт воситаси 80-банд талабларига мувофиқ тасдиқланган шиналарнинг тавсифига тўғри келмайдиган фойдаланиш шароитлари учун лойиҳалаштирилган бўлса, унда бундай шиналар БМТнинг 75-сонли Қоидалари бўйича тасдиқланиши керак.

27-боб. Сачрашларни сўндирувчи тизимларга қўйилган талаблар

82. Тб и Rb тоифасидаги барча транспорт воситаларига талаб

Тб и Rb тоифасидаги транспорт воситалари ғилдирак тўсиқчалари (кузов қисмлари, сачратмагич ва шунга ўхшаган) билан жиҳозланиши керак.

Ғилдиракларнинг ҳимоя тўсиқлари шундай тарзда лойиҳалаштирилиши керакки, бунда улар бошқа йўл ҳаракати иштирокчиларини тўкилган тош, лой, муз, қор ва сувдан максимал ҳимоя қилиши керак.

Ғилдираклар юқоридан шина умумий кенглигини камида $\frac{2}{3}$ қисмини ёпиб турувчи ҳимоя кожухига эга бўлиши керак. Ҳимоя кожухининг олд ва орқа четккалари камида 90° бурчакда бўлиши керак.

Ушбу транспорт воситалари учун рухсат этилган С3 шиналар ёки бошқа йўл профили шиналари билан жиҳозланган Rb тоифасидаги транспорт воситалари шинани бутун кенглигини қоплаб турувчи ғилдиракларни ҳимоя қилиш мосламалари билан жиҳозланиши керак; ғилдираклар ҳимоя қилиш мосламасининг олдинги қисми олдинги қисмга нисбатан камида 30° бурчак остида жойлашган бўлиши керак, орқа қисми эса ғилдирак марказидан ўтувчи вертикал текисликдан орқага камида 60° бурчак остида жойлашган бўлиши керак. Кузов элементлари тўсиқлар таркибига кириши мумкин, агар улар тош, лой, муз, қор ва сувдан бир хил даражада ҳимоя қилишни таъминласа.

28-боб. Орқага юриш узатмасига қўйилган талаблар

83. Барча тракторлар уни бошқарув жойидан ишлатиш мумкин бўлган орқага юриш узатмаси билан жиҳозланган бўлиши керак

29-боб. Занжирли юритмаларга қўйилган талаблар

84. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида қуйидаги атамалар қўлланилади:

“Занжирли юриш қисми” камида иккита қуйидаги элементлардан ташкил топган тизим тушунилади: алар атрофидан узлуксиз занжир ёки занжирли тасма билан ўтувчи таянч катоклар, етакловчи каток ва етакчи ғилдирак.

“Занжирли катоклар” транспорт воситаси ва занжир юриш қисми массасини ерга занжир лента ёки занжир орқали ўтказиб берувчи занжирли юриш қисмидаги цилиндрлар тушунилади.

“Занжирли тасма” тортиш кучини таъминлаш учун, ичидан кучайтирилган узлуксиз эгилувчан резина тасма (лента) тушунилади.

“Занжир узунлиги” занжир ёки занжир тасмаси ер билан тегиб турувчи четдаги таянч катоклари марказлари орасидаги масофа тушунилади.

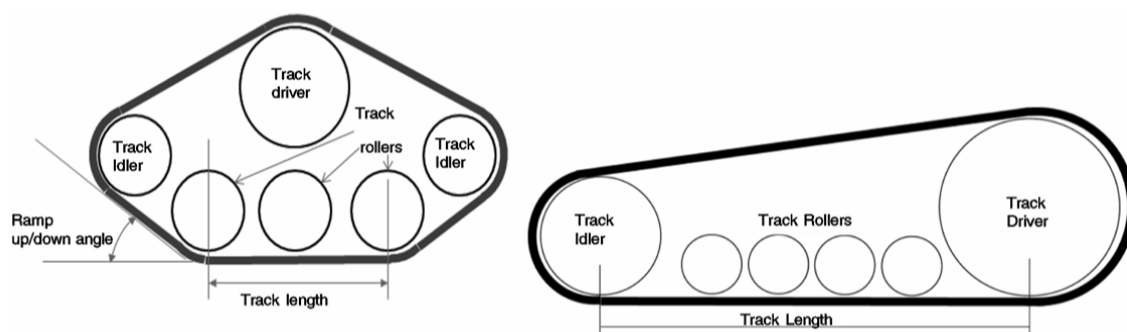
“Занжир кенглиги” протекторнинг рельеф расмини (бўртиқлар) ёки занжирнинг ташқи томонидан чегаралаб турувчи иккита параллел текисликлар орасидаги масофа тушунилади.

“Занжир таранглагичи” занжир юриш қисмида занжирга ёки занжир тасмасига бурувчи моментни узатиб бермайдиган, уларнинг асосий функцияси занжирни ёки занжир тасмасини таранглаш ҳисобланадиган юлдузча ёки шкиф тушунилади; занжир таранглагичлари шунингдек занжир геометриясида кўтарилиш/тушиш бурчакларини ҳосила қилиши мумкин.

“Занжирни узатма механизми” транспорт воситасининг узатма тизимларидан занжирга ёки занжир тасмасига бурувчи моментни узатиб берадиган занжир юритгичидаги юлдузча ёки таянч ғилдирак тушунилади;

“Йўл занжири” йўл қатламини ҳимоя қилиш учун қўшимча резина қоплама билан жиҳозланган кўндаланг занжир металл башмаклар билан боғланган ҳар бир бўғин ва занжир узатмаси билан боғланадиган узлуксиз металл занжир тушунилади.

84-бандда берилган таърифларни акс еттирувчи расмлар:

85. Қўлланилиш соҳаси.

С тоифасидаги транспорт воситалари ушбу боб талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 15 км/соатдан ошмайдиган транспорт воситалари ёки занжир ёки занжир тасмаси билан жиҳозланган бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 15 км/соатдан ошадиган, лекин 40 км/соатдан ошмайдиган транспорт воситалари фақат занжир тасмаси билан жиҳозланган бўлиши керак.

Максимал ҳисобий тезлиги 40 км/соатдан ошадиган транспорт воситалари фақат занжир тасмаси билан жиҳозланган бўлиши керак.

86. Талаблар

Максимал ҳисобий тезлиги 15 км/соатдан кам бўлмаган транспорт воситалари занжир тасмаси билан жиҳозланган бўлиши керак.

Занжирли юриш қисмлари йўлларга шикаст етказмаслиги керак. Агар 86-бандининг 4-хатбошидан 16-хатбошигача кўрсатилган чегаралар ошмаса, занжирли юриш қисмининг контакт юзаси эластомер материалли (масалан, резина ва бошқалар.) йўл қопламасидан тайёрланган транспорт воситаси занжир юриш қисмлари билан йўлга шикаст етказмайди.

Ерга ўртача контакт босими

Занжир бўғини.

85-банднинг учинчи хатбошига тўғри келадиган транспорт воситалари қуйидаги формула билан ҳосблаб топилган 0,65 МПа дан ошмайдиган ерга ўртача қийматдаги контакт босимига P эга бўлиши керак, у қуйидаги формула билан ҳисоблаб топилади:

$$P \text{ (МПа)} = \frac{\text{Транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массаси (кг)} \times 9,81}{N_r \times A_p}$$

бу ерда N_r – йўл қопламасига юкламани бевосита берувчи таянч катокларнинг сони (занжир йўли ва занжир орқали) ва A_r – ҳар бир занжир бўғининг ташқи юзаси майдони (яъни йўл билан контактда бўлган), мм^2 .

Ар чеккада бўлмаган таянч катокнинг маркази остига перепендикуляр жойлашган битта майдончадаги юзани ўлчаш, бунда юкланган транспорт воситаси мос картон бўлагига ёки бошқа доимо деформацияга эга материалга туширилиш йўли билан ва ҳосил бўлган чуқурлик юзасини ўлчаш орқали аниқланади.

Ғилдиракли ўқлар ва занжирлар комбинацияси билан бўлган транспорт воситалари учун ғилдираклар ўқи орқали таъсир қилаётган юклама транспорт воситаси юкланган ҳолатида тегишли тарози майдончалари ёрдамида ўлчанади ва P ни ҳисоблаб топишда умумий максимал рухсат этилган массадан айриб ташланади. Ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланган максимал комбинациялашган йўл юкламаси муқобил сифатида транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массаси билан алмаштирилиши мумкин.

Занжир тасмалар (ленталар)

85-банднинг тўртинчи хатбошига тўғри келадиган транспорт воситалари қуйидаги формула билан ҳисоблаб топилган 0,5 МПа дан ошмайдиган ерга ўртача қийматдаги контакт босимида P эга бўлиши керак, у қуйидаги формула билан ҳисоблаб топилади:

$$P \text{ (МПа)} = \frac{\text{Транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массаси (кг)} \times 9,81}{A_L}$$

Бу ерда, A_L – йўл билан контактда бўлаётган четки таянч катоклар марказлари орасидаги резина ер илашгичларини (грунтозацеп) умумий юзаси. Резина тасмани етказиб берувчи ер илашгичларини юзасини тасманинг умумий юзасига нисбатини фоизларда кўрсатиши керак (занжир узунлигини занжир кенглигига кўпайтмаси орқали аниқланади), ёки йўл билан тегиб турувчи умумий ер илашгичларни умумий юзасини юкланган транспорт воситаси мос картон бўлагига ёки бошқа доимо деформацияга эга материалга туширилиш йўли билан ва ҳосил бўлган чуқурлик юзасини ўлчаш орқали аниқлаш мумкин.

Ғилдиракли ўқлар ва занжирлар комбинацияси билан бўлган транспорт воситалари учун ғилдираклар ўқи орқали таъсир қилаётган юклама транспорт воситаси юкланган ҳолатида тегишли тарози майдончалари ёрдамида ўлчанади ва P ни ҳисоблаб топишда умумий

максимал рухсат этилган массадаан айриб ташланади. Ишлаб чиқарувчи томонидан белгиланган максимал комбинациялашган йўл юкламаси муқобил сифатида транспорт воситасининг максимал рухсат этилган массаси билан алмаштирилиши мумкин.

85-банднинг бешинчи хатбошига тўғри келадиган транспорт воситалари қуйидаги формула билан ҳосблаб топилган 0,2 МПа дан ошмайдиган ерга ўртача қийматдаги контакт босимига P эга бўлиши керак, у мазкур банднинг 10 ва 11-хатбошиларига мувофиқ ҳисоблаб топилади.

Таянч катокка максимал рухсат этилган массани кг да (мазкур банднинг 10 ёки 11-хатбошиларига ўхшаш ҳар қандай ғилдираклар ўқиға таъсир қилувчи ҳар қандай масса) бевосита йўл қопламасига юклама бераётган таянч катоклар умумий сонига бўлиш орқали аниқланган максимал юклама 2 250 кг дан ошмаслиги керак.

Йўл билан тегиб турувчи занжир узунлиги юзасининг максимал юкламаси максимал рухсат этилган массани кг да (мазкур банднинг 9 ёки 11-хатбошиларига ўхшаш ҳар қандай ғилдираклар ўқиға таъсир қилувчи ҳар қандай масса) ҳар қандай вақтда (яъни, четки таянч катоклар марказлари орасида), мос равишда мазкур банднинг 8, 10 ёки 12 хатбошилар, транспорт воситасини бурилгандан кейин 85-банднинг 3 ёки 4 ёки 5 хатбошларда кўзда тутилган чегаралар, ва 86-банднинг 13-хатбошига мувофиқ йўл билан тегиб турувчи занжир умумий узунлигига метрларда бўлиш орқали аниқланади.

Занжир тасма(лента)ларининг ички томонида занжир тасмасини роликлар бўйлаб ҳаркатланишини таъминловчи элементлар бўлиши керак. Ташқи томонида занжирнинг қишлоқ хўжалиги ёки ўрмончилик секторида аниқ қўлланилиши бўйича занжир расми бўлиши керак.

Бурувчи момент ишқаланиш орқали (тўғридан-тўғри) ёки занжир билан таянч катокларини ижобий илашиши ҳисобига узатилиши мумкин.

Занжир тасмалари ишқаланиш орқали ҳаракатга келувчи транспорт воситаларида операторга тасмани минимал таранглашишга етказилганда йўлда ҳаракатланиш вақтида занжирнинг таранглашини узлуксиз индикацияси, ёки кўриш ва/ёки товушли ишора бўлиши керак

Рул бошқарувининг ҳаракати.

85-банднинг 3 ёки 4 хатбошларда тўғри келувчи транспорт воситалари

Ҳар томондан фақат битта занжир юритгичига эга транспорт воситалари учун рул бошқарувининг функцияси ўнг ва чап занжир юритгичлари орасидаги тезликларни ўзгартириш орқали бажарилади.

Ҳар томондан иккита занжир юритгичига эга транспорт воситалари учун рул бошқарувининг функцияси марказий вертикал ўқ атрофида транспорт воситасини олд ва орқа қисмларини қўшиш (бирлаштириш) орқали ёки иккита қарама-қарши ёки барча тўртта занжир юриш қисмларини буриш орқали бажарилади.

85-банднинг 5 хатбошига тўғри келувчи транспорт воситалари

Рул бошқарувининг функцияси марказий вертикал ўқ атрофида транспорт воситасини олд ва орқа қисмларини қўшиш(бирлаштириш) орқали ёки барча занжир юриш қисмларини қўшиш(бирлаштириш) орқали амалга оширилиш керак.

85-банднинг 3 ёки 4 ёки 5 хатбошларда тўғри келувчи юриш қисми ўзидан ғилдиракли ўқлар ва тегишли занжирлар тўпламини акс эттирувчи транспорт воситалари

Рул бошқарувининг функцияси ғилдираклар ўқидаги ғилдираклар айланиши йўналишини ўзгартириш ва/ёки марказий вертикал ўқ атрофида транспорт воситасини олд ва орқа қисмларини шарнирли қўшиш(бирлаштириш) орқали амалга оширилиш керак.

Тамғалаш.

Турни расмий тасдиқлаш белгиси расмий ёрлиқ тахтчасига 16-бобга мувофиқ белгиланиши керак.

30-боб. Механик боғланишларга қўйилган талаблар

87.Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларининг механик боғланишларга қўйилган талаблар ГОСТ 32774-2014, ISO 6489-1:2001, ISO 5692-1:2004, ISO 5692-3, 5692-2:2002, ISO 8755:2001, ISO 20019:2001, ISO 1102:2001, ISO 24347:2005 стандартларига мувофиқ бўлиши керак.

88. 87-бандга муқобил сифатида БМТ нинг 55-сонли Қоидалари қўлланилиши мумкин.

31-боб. Ағдарилиб кетганда ҳимоя конструкцияси (ROPS) га қўйилган талаблар (динамик синовлар ва статик синовлар)

89. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ағдарилганда ҳимоя қилиш конструкцияси (ROPS)га эга бўлиши ёки ағдарилганда ҳимоя қилиш мосламалари билан бутланган кабина билан жиҳозланган бўлиши керак. Бунда, ағдарилганда ҳимоя конструкцияси (ROPS) статик ёки динамик синовдан ўтказилади (иккаласи ҳам шарт эмас).

90. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ағдарилганда ҳимоя қилиш конструкциясини (ROPS) динамик синовлари ва талаблари ГОСТ ISO 3463-2013 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

91. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ағдарилганда ҳимоя қилиш конструкциясини (ROPS) статик синовлари ва талаблари ГОСТ ISO 5700-2013 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

92. Ағдарилганда ҳимоя қилиш конструкцияси (ROPS) олд томонга ўрнатиладиган ғилдираклар изи (колея) тор қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ISO 12003-1-2008 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

93. Ағдарилганда ҳимоя қилиш конструкцияси (ROPS) орқа томонга ўрнатиладиган ғилдираклар изи (колея) тор қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ГОСТ ISO 12003-2-2016 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

94. Тракторни мўлжалланган мақсадда ишлатганда, операторнинг хавфли моддалар билан алоқа қилиш хавфи мавжуд бўлган ҳолларда, тракторларни кабиналар билан жиҳозлаш тавсия этилади. Двигател ишлаётганда кабинадаги углерод оксиди концентрацияси 20 мг/м^3 дан ошмаслиги керак.

32-боб. Тушиб кетиш предметларидан ҳимоя қилиш конструкцияси (FOPS) га қўйилган талаблар

95. Юқоридан тушаётган предметлардан ҳимоя қилиш конструкцияси (FOPS) ўрнатиш зарурати ишлаб чиқарувчи томонидан тракторнинг мўлжалланган қўлланилишига мувофиқ белгиланади (қабул қилинадиган дастур тўғрисидаги маълумотлар фойдаланувчи қўлланмасида акс эттирилиши керак).

Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторларининг юқоридан тушаётган предметлардан ҳимоя қилиш конструкцияси (FOPS) ГОСТ ISO 27850-2016 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

33-боб. Йўловчи ўриндиғига қўйилган талаблар

96. Йўловчилар ўриндиғи мавжуд бўлганда улар ГОСТ ISO 23205-2018 стандартда келтирилган талабларга мувофиқ бўлиши керак.

34-боб. Шовқин даражасини ҳайдовчига таъсирига қўйилган талаблар

97. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторларида ҳайдовчига таъсир қилаётган шовқин даражаси қуйидаги чегараларда бўлиши керак:

юкламасиз синалганда – 90 дБ (А);

юклама билан синалганда – 86 дБ (А)

98. С тоифасидаги металл занжирли транспорт воситалари ISO 6395:2008 стандартининг 5.3.2-бандига асосан нам қум қатламида синалади.

35-боб. Ҳайдовчининг ўриндиғига қўйилган талаблар

99. Қишлоқ хўжалиги тракторларида ҳайдовчи ўриндиғи ГОСТ 20062 стандартига, ўрмон хўжалиги тракторларидаги эса ГОСТ ИСО 11112 стандартига мувофиқ бўлиши керак.

36-боб. Ишлаш бўш жойи ва ҳайдовчи иш жойига киришга қўйилган талаблар

100. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторларининг ишлаш бўш жойи ва ҳайдовчи иш жойи ГОСТ ISO 26322-1—2012 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

101. Ҳайдовчи иш жойи орқа ўқ колеясининг кенглиги 1150 ммдан кўп бўлмаган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторлари ГОСТ ISO 26322-2—2012 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

102. Ҳайдовчи иш жойи, кириш ва чиқиш ўлчамлари, авария чиқишлар, бошқарув органлари атрофида бўш жой зоналари ГОСТ ИСО 4252-2015 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

103. Қўл билан бошқариладиган бошқарув қурилмалари ГОСТ ISO 4254-1:2013 стандартининг 4.5.3-бандига мувофиқ минимал бўш оралиқларга эга бўлиши керак. Ушбу талаблар кнопка ёки электрик

ўчиргичлар каби бармоқ билан бошқариладиган бошқарув қурилмаларига таълуқли эмас.

104. Ўрмон қишлоқ хўжалиги тракторларининг ишлаш бўш жойи ва ҳайдовчи иш жойи ГОСТ 12.2.102-2013 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

105. С тоифасидаги транспорт воситалари учун муқобил талаблар

Оёқ таянч(лар)и занжир рамаси ичига жойлаштирилган ҳолатларда $\alpha \leq 15^\circ$ бурчак остига олиниш мумкин агар занжир башмакларининг ташқи четларидан ўлчанган оёқ таянчи ўлчамлари В ва таянч чуқурлиги F1 ГОСТ ISO 2867-2002 стандарти 1-жадвалдаги қийматларга мувофиқ бўлса.

Ундан ташқари чиқиш пайтида қўрувчанликни чегараланганлигини ҳисобга олиб, оёқ таянчи (ступенька) кенлиги камида ГОСТ ISO 2867-2002 стандарти 1-жадвалда кўрсатилгани каби минимал бўлиши керак.

106. Тиркамаларни иш жойига кириш ГОСТ EN 1853-2012 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

37-боб. Қувват олиш валига қўйилган талаблар

107. Қувват олиш валларига қўйилган талаблар

Орқа қувват олиш валлари ГОСТ 33032-2014 (ISO 500-1:2014, ISO 500-2:2004, ISO 500-3:2014, ISO 5673-1:2005, ISO 5673-2:2005) талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Олд қувват олиш валлари билан жиҳозланган Т ва С тоифасидаги барча тракторлар ISO 8759-1:1998 талабларига мувофиқ бўлиши керак 4.2-банддан ташқари.

38-боб. Узатма компонентларининг ҳимоясига қўйилган талаблар

108. Хавфли қисмлар билан контакт қилишни олдини олиш учун хавфсиз масофа.

Юқори ва пастки мучаларни хавфли зонага тушишидан сақлаш учун хавфсиз масофалар ГОСТ ISO 13857-2012 ва ISO 13854:1996 стандартлар талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Ҳайдовчи иш ўрнида қўл ва оёқларнинг хавфсиз етиб бориш минимал оралиқлар, олд ва орқа осма қурилмаларни баландлик ҳолатини ростлаш қурилмаларидаги хавфсиз ҳимоя оралиғи, иссиқ юзалардан ҳимоя, ҳимоя

қурилмалари ва тўсиқларнинг мустаҳкамлиги ГОСТ ISO 26322-1-2012 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

T2/C2, T4.1/C4.1 ва T4.3/C4.3 тоифасидаги тракторлар учун ҳайдовчи иш ўрнида қўл ва оёқларнинг хавфсиз етиб бориш минимал оралиқлар ГОСТ ISO 26322-2-2012 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

39-боб. Хавфсизлик камарларини қотириш нуқталарига қўйилган талаблар

109. Агар Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ҳимоя конструкцияси (ROPS) билан жиҳозланган бўлса, унда хавфсизлик камарларини қотириш нуқталари ГОСТ ISO 3776-1-2012 талабларига мувофиқ кўзда тутилган бўлиши керак.

110. Хавфсизлик камарлари билан жиҳозланган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ГОСТ ISO 3776-2-2018 стандарт талабларига мувофиқ бўлса, унда ушбу боб талабларига мувофиқ деб ҳисобланади.

111. Хавфсизлик камарлари билан жиҳозланган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари БМТ нинг 14-сонли Қоидалари бўйича синалган ва синов баённомасини олинган бўлса, унда ушбу боб талабларига мувофиқ деб ҳисобланади.

40-боб. Хавфсизлик камарларига қўйилган талаблар

112. Агар Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ҳимоя конструкцияси (ROPS) билан жиҳозланган бўлса, унда транспорт воситалари хавфсизлик камарлари билан жиҳозланган ва ГОСТ ISO 3776-3-2013 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

113. 112-банд талабларига муқобил сифатида ҳимоя конструкцияси (ROPS) билан жиҳозланган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари БМТ нинг 16-сонли Қоидалари бўйича синалган ва синов баённомасини олинган бўлса, унда ушбу боб талабларига мувофиқ деб ҳисобланади.

41-боб. Кириб кетувчи предметлардан ҳайдовчини ҳимоясига қўйилган талаблар

114. Т ва С тоифасидаги ўрмон хўжалиги учун жиҳозланган транспорт воситалари операторни кириб кетувчи предметлардан ҳимоя қилиш қурилмаси (OPS) ГОСТ ISO 8084-2011 талабларига мувофиқ бўлиши керак.

115. Барча бошқа Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари агар улар кириб кетувчи предметлардан химоя қилиш қурилмаси (OPS) билан жиҳозланган бўлса БМТ нинг 43-сонли Қоидаларининг 14-Иловаси 1-бандига хавфсиз ойналашга тегишли қисмига мувофиқ бўлиши керак.

42-боб. Чиқит газларни чиқариш тизимларига қўйилган талаблар

116. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида “чиқит газларни чиқариш тизимлари” чиқариш қувури, кенгайтириш қутиси, шовқин сўндиргичи ва ифлослантиришни назорат қурилмаси йиғиндиси тушунилади.

117. Умумий талаблар

Чиқариш қувури шундай жойлаштирилиши керакки, бунда чиқит газлар кабина ичкарасига кириб кета олмаслиги керак.

Ҳайдовчига тракторнинг нормал иш ҳолатида чиқариш қувурларига етиб бориш мумкин бўлса, иссиқ юзалар билан эҳтимолий беҳосдан контакт қилишни олдини олиш учун чиқариш қувурларининг қисмлари сегрегация, тўсиқлар ёки панжара ёрдамида химоя қилинган бўлиши керак.

118. T2/C2 ва T4.1/C4.1 тоифасидаги тракторлар

T2/C2 ва T4.1/C4.1 тоифасидаги тракторлар учун қуйидаги талаблар қўлланилади:

Транспорт воситасининг бўйлама ўқига тўғри бурчак остида ва юкламасиз бўлган педал (илашиш ва/ёки ишчи тормоз) марказидан ўтувчи базавий текислик олдидан, агар улар юқори зонада 300 мм оралиқда (700 мм ер сатҳидан) ва 150 мм оралиқда пастки зонада (1-расмга қаранг) жойлашган бўлса, чиқит газларни чиқариш тизимларининг жуда иссиқ компонентлари химояланган бўлиши керак. Ён томондан химояланаётган зона тракторнинг ташқи контури ва чиқит газларни чиқариш тизмининг ташқи контури билан чегараланган.

Зина тагидан ўтувчи чиқит газларни чиқариш тизимларининг жуда иссиқ компонентлари вертикал проекцияда ёпилган ёки бошқача усулда химояланган бўлиши керак.

1-расм. (ўлчамлар мм да)

43-боб. Фойдаланиш бўйича қўлланмага қўйилган талаблар

119. Қишлоқ ва ўрмон хўжалиги тракторларининг фойдаланиш бўйича қўлланмаси ИСО 3600:2022 ва ГОСТ ISO 26322-1-2012 талабларига мувофиқ бўлиши керак.

44-боб. Бошқариш воситалари, шу жумладан хавфсиз ва пухта бошқарув тизимлари ва авария ҳолати ва автомат тўхташ қурилмаларига қўйилган талаблар

120. Рул чамбараги ёки рул тутқичлари, узатмаларни ўзгартириш тутқичлари, бошқарув тутқичлари, кривошиплар, педаллар ва ўчириб ёқиш каби бошқарув воситалари шундай тарзда танланиши, лойиҳалаштирилиши, ишлаб чиқарилиши ва жойлашиши керакки, бунда уларни ҳаракатга келтиришга қўйилган куч, ҳаракатлантириш, жойлашиш, ишлатиш усули ва ранг тамғаси ГОСТ ISO 15077-2014 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак, шу жумладан ушбу стандартга А ва С иловаларда баён қилинган қоидалар.

121. Қўл билан бошқариладиган бошқарув қурилмалари ГОСТ ISO 4252-:2015 стандартига мувофиқ минимал бўш зоналарга эга бўлиши керак. Ушбу талаблар кнопка ёки электрик ўчиргичлар каби бармоқ билан бошқариладиган бошқарув қурилмаларига таъълуқли эмас.

122. Двигателни қўшиш ва тўхтатиш, уч нуктали осма қурилмани ташқи бошқарув органлари, қувват олиш валини ташқи бошқарув

органлари, педалларга қўйилган талаблар ГОСТ ISO 26322-1-2012 талабларига мувофиқ бўлиши керак.

123. Операторни ҳозир бўлиш назорати (ОПС)

Тўхташ тормози ОПС.

Бошқариш учун хайдовчини фаол жойлашуви талаб қилинадиган, ёйиладиган ўриндиқ ва рул билан жиҳозланган транспорт воситаларидан ташқари Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари хайдовчини у бошқариш жойини тўхташ тормози ўчиқ ҳолатда тарк этаётганини огоҳлантирувчи товушли ва кўриш ишораси билан жиҳозланган бўлиши керак. Ушбу товушли ва кўриш ишораси хайдовчи иш жойидан ташқарида бўлганда, тўхташ тормози эса ҳаракатга келтирилмаган бўлганлиги аниқлангандан сўнг ёқиши керак. Тревога ишорасини кутиш вақти 10 секунддан кам бўлмаслиги керак. Агар ушбу муддат давомида оператор яна рул бошқарувида эканлиги аниқланса ёки агар ушбу муддат давомида тўхташ тормози ҳаракатга келтирилган бўлса авария ишораси ўчирилган бўлиши керак.

Хайдовчини фаол жойлашуви талаб қилинадиган транспорт воситалари хайдовчини у бошқариш жойини транспорт воситаси ҳаракатсиз, тўхташ тормози ёки тўхташ блокировкаси эса ҳаракатга келтирилмаган вақтда тарк этаётганида товушли ва кўриш ишораси билан жиҳозланган бўлиши керак. Ушбу товушли ва кўриш ишораси хайдовчи иш жойидан ташқарида бўлганда, тўхташ тормози ёки тўхташ блокировкаси эса ҳаракатга келтирилмаган бўлганлиги аниқлангандан сўнг ёқиши керак. Тревога ишорасини кутиш вақти 10 секунддан кам бўлмаслиги керак. Агар ушбу муддат давомида оператор яна рул бошқарувида эканлиги аниқланса ёки агар ушбу муддат давомида тўхташ тормози ёки тўхташ блокировкаси ҳаракатга келтирилган бўлса авария ишораси ўчирилган бўлиши керак.

Қувват олиш вали ОПС

Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари учун қувват олиш стационар режими трактор ҳаракатсиз турганда операторнинг билиб турган буйруғи бўйича ёқиши керак.

Оператор иш жойини ҚОВ ёқилган ҳолатда ва транспорт воситаси жойидан силжимаганда тарк этганда, қувват олиш вавлининг узатмаси автоматик равишда 7 секунд ичида ўчиши керак. ҚОВни автоматик ўчиши хавфсизлик билан боғлиқ функцияларга салбий таъсир кўрсатмаслиги керак (масалан, бузилганда). Қувват олиш тизимини қайтадан ёқиш фақат операторнинг билиб турган ишораси билан мумкин.

124. Т ва С тоифасидаги тракторларнинг автомат бошқариш тизимлари ГОСТ 34605-2019 (ISO 10975:2009) стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

125. Транспорт воситаларини мураккаб электрон тизимлар бошқаруви БМТнинг 79-сонли Қоидалари 6-иловасига мувофиқ бўлиши керак.

45-боб. Бошқа механик таъсирлар ҳимоясига қўйилган талаблар

126. Эгилувчан гидравлик шлангларни ётқизиб ўтилиши ва тамғаланиши

Эгилувчан гидравлик шланглар шундай тарзда ётқизиб ўтилиши керакки, бунда улар механик ва термик шикастланишларни олдини олиши керак.

Хайдовчи ёки йўловчи ўриндиғи ёнида жойлашган эгилувчан гидравлик шланглар, уларни ишдан чиқиши ҳолатларида одамга хавф туғдирмайдиган қилиб ётқизиб ўтилган ва ҳимояланган бўлиши керак.

Эгилувчан гидравлик шланглар ISO 17165-1:2007 стандартининг 13-бандида баён қилинган талабларга мувофиқ аниқ идентификацияланиши ва ўчмайдиган тамғага эга бўлиши керак.

127. Ағдариш функциясига эга R тоифасидаги тиркамалар (техник хизмат кўрсатиш учун таянчлар)

Агар операторга машинанинг кўтарилган қисмлари остида техник хизмат кўрсатиш учун ишлаши мажбур бўлса, беҳосдан тушиб кетишни олдини олиш механик таянч ва гидравлик блоклаш қурилмалари кўзда тутилган бўлиши керак.

Тенг ёки катта хавфсизлик даражасини таъминлаб берадиган шартларда механик ёки гидравлик қурилмалардан фарқ қиладиган воситаларни қўллашга йўл қўйилади.

Хавфли зонадан ташқарида туриб гидравлик қулфлаш қурилмалари ва механик таянчларни бошқариш имконияти кўзда тутилган бўлиши керак.

Механик таянчлар ва гидравлик блоклаш қурилмалари машинанинг умумий ранги билан контраст бўлган ранг билан ёки қурилмада ёки бевосита унинг яқинида хавфсизлик белгиси билан белгиланиши керак.

Қўлда бошқариладиган таянчлар ва гидравлик қурилмалар 47-бобга мувофиқ график тасвирлар билан белгиланиши керак, улардан фойдаланиш кўрсатмалари фойдаланиш бўйича қўлланмада келтирилиши керак.

Механик таянчлар

Механик таянч қурилмалари улар бардош бериши керак бўлган максимал статик юкламадан 1,5 баравар ошиқ бўлган юкламага бардош бериши керак.

Ечилиб олинадиган механик таянчлар машинада сақлаш учун махсус, яхши кўринадиган ва идентификация қилинадиган жойи бўлиши керак.

Гидравлик қулфлаш қурилмалари

Гидравлик қулфлаш қурилмалари гидроцилиндрда жойлашган ёки гидроцилиндр билан қаттиқ ёки эгилувчан линияларда уланган бўлиши керак. Охирги ҳолатда қулфлаш қурилмасини гидроцилиндр билан боғлаб турувчи линиялар шундай тарзда лойиҳалаштирилган бўлиши керакки, бунда максимал номинал гидравлик босимни камида тўрт мартага оширилган босимга бардош бериш керак.

Максимал номинал гидравлик босим фойдаланиш бўйича қўлланмада кўрсатилган бўлиши керак. Қандай шароитларда бундай эгилувчан линияларни алмаштириш ҳам фойдаланиш бўйича қўлланмада келтирилиши керак.

128. Ғадир-будур юзалар ва ўткир қирралар

Хайдовчи ёки йўловчи ҳаракатланиш вақтида тегиши мумкин бўлган деталлар ўткир қирралар ёки йўловчиларга хавфли бўлган ғадир-будурли юзаларга эга бўлиши керак эмас.

129. Мойлаш нуқталари

Оператор мойлаш нуқталарига тўғридан-тўғри киришга эга бўлиши керак ёки мойлаш жараёнини кириш мумкин бўлган жойдан туриб амалга ошириш имкониятини берувчи қаттиқ ёки эгилувчи юқори босимли қувурларга эга бўлиши керак.

Мойлаш жойлари транспорт воситасида расм, график тасвир, ёки рангли кодировка билан аниқ белгиланган бўлиши керак, уларни жойлашуви ва қўллаш бўйича кўрсатмалари эса фойдаланиш бўйича қўлланмада кўрсатилиши керак.

46-боб. Тўсиқлар ва ҳимоя қурилмаларига қўйилган талаблар

130. Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари

Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари учун узатмаларни химоясига тегишли талаблар 39-бобда баён қилинган билан бир хил.

131. R ва S тоифасидаги транспорт воситалари

R ва S тоифасидаги транспорт воситалари учун 28-бобда кўрсатилган тракторга тегишли талаблардан ташқари барча талабларга мувофиқ бўлиши керак.

47-боб. Ахборот, огоҳлантириш ва тамғалашга қўйилган талаблар

132. Белги (символ)

45-бобда кўрсатилган бошқарув қурилмаларида ва бошқа дисплейларда қўлланиладиган белгилар ГОСТ 26336-97 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Мазкур банднинг биринчи хатбошисида баён қилинган талабларига муқобил сифатида белгилари БМТ нинг 60-сонли Қоидалари талабларига мувофиқ бўлган транспорт воситалари ушбу бобга мувофиқ деб ҳисобланади.

133. График тасвирлар

Хавфни график тасвирлари ГОСТ ISO 11684-2023 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Шахсий химоя воситаларига иллюстарциялар ISO 7010:2019/Amd 6:2022 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

134. Гидравлик муфтлар

Тракторнинг олд, орқа ёки ён томонларида жойлашган гидравлик клапанлардаги гидравлик клапанлар ва улаш элементлари, шунингдек оқимнинг йўналиши ва иш режими мой, ёнилғи, ёйилиш ва ўғит каби кимёвий воситалар таъсирига чидамли узок муддатга чидамли этикеткалар рангли кодировка ва/ёки рақамлар билан белгиланиши керак; уларнинг жойлашиш жойи, идентификация ва қўллаш бўйича кўрсатмалар фойдаланиш бўйича қўлланмада кўрсатилиши керак.

135. Домкратларни қўйиш нуқталари

Хавфсиз қўйиш нуқталари ишлаб чиқарувчи томонидан кўрсатилган бўлиши керак ва транспорт воситасида аниқ белгиланган бўлиши керак (масалан, график тасвирлар ёрдамида).

48-боб. Материаллар ва маҳсулотларга қўйилган талаблар

136. Мой резервуарлари ва совутиш тизимлари

Мой резервуарлари ва совутиш тизимлари шундай жойлашиши, ишлаб чиқилиши, қопланган ва/ёки герметикланган тарзда бўлиши керакки, бунда ағдарилиш ҳолатида операторга зиён етказиши мумкин бўлган оқиб кетиш хавф-хатарини минималга етказиш керак.

49-боб. Аккумулятор батареяларга қўйилган талаблар

137. Аккумуляторлар шундай тарзда жойлаштирилиши керакки, уларни керакли ҳолатда ердан ёки платформадан туриб техник хизмат кўрсатиш ва алмаштириш мумкин бўлиши керак ва ағдарилиш ҳолатида тўкилишни камайтириш имконини бериш учун мустаҳкам қотирилган ва жойлаштирилган ёки лойиҳалаштирилган ва пломбаланган бўлиши керак.

138. Аккумулятор батареяси бўлинмаси шундай тарзда лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган бўлиши керакки, бунда ағдарилиш ҳолатларида электролитни операторга тегишини шунингдек оператор банд бўлган жойларда парларни йиғилишини олди олиниши керак.

139. Батареянинг масса билан боғлиқ бўлмаган электр клеммалари беҳосдан тегиб кетиш ва масса билан қисқа туташувни олдини олиш учун ҳимоя қилинган бўлиши керак.

140. Аккумулятор батареяни ажратувчиси

Транспорт воситалари шундай тарзда лойиҳалаштирилган ва ишлаб чиқарилган бўлиши керакки, бунда аккумуляторни электр занжири шу мақсадлар учун кўзда тутилган электрон тизим ёки етиб бориладиган қурилма ёрдамида (масалан, тракторни ўт олиш калити, оддий асбоблар ёки ўчиргич) енгил ўчирилиши мумкин бўлиши керак.

Аккумулятор батареяси ажратувчисини жойлашган жойи осон етиб бориладиган ва хавфли зоналардан узоқда жойлашган бўлиши керак.

Агар аккумулятор батареяси ажратувчисида уни идентификация қилиш учун на махсус пиктограмма, на унинг ишлатилиши бўйича кўрсатмалар (ёқиш-ўчириш) йўқ бўлса, унда 1-расмда кўрсатилган махсус график белги белгиланиши керак.

1-расм. ИСО 7000:2019 стандарт кодларига мувофиқ аккумулятор батареяси ажратувчисини идентификация қилиш учун график белгилар

50-боб. Авария чиқиш йўллариغا қўйилган талаблар

141. Т ва С тоифасидаги қишлоқ хўжалиги тракторларининг авария чиқиш йўллари ГОСТ ISO 4252-2015 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

142. Ўрмон қишлоқ хўжалиги тракторларининг авария чиқиш йўллари ГОСТ ИСО 2867-2002 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

51-боб. Хавфли моддалардан химоя қилишга қўйилган талаблар

143. Атамалар

Ушбу боб мақсадларида қуйидаги атамалар қўлланилади:

“Хавфли моддалар” ўсимликларни химоя қилишда ва ўғитлардан ҳосил бўладиган фумигантлардан ташқари ва оператор соғлиғига зиён етказашга олиб келувчи чанг, пар ва аэрозоль каби ҳар қандай модда тушунилади.

“ўсимликларни химоя қилиш воситалари” Ўзбекистон Республикасида амалда бўлган ўсимликларни химоя қилиш тўғрисидаги умумий регламентларга тушувчи ҳар қандай маҳсулот тушунилади.

144. Кабинага бўлган талаблар

Кабина билан жиҳозланган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ГОСТ EN 15695-1-2014 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ишлаб чиқарувчи томонидан эътироф қилинган хавфли моддалардан химоя қилишни таъминлаш учун ГОСТ EN 15695-1-2014 стандартда баён қилинган атамалар ва талабларга мувофиқ 2, 3 ёки 4 даражадаги кабина билан жиҳозланган бўлиши керак (масалан, пар чиқарадиган ва операторга хавф ёки унга зиён

етказадиган ўсимликларни ҳимоя қилиш воситаларидан ҳимоя қилишни таъминловчи транспорт воситалари учун кабина 4 даражада бўлиш керак).

145. Фильтрларга бўлган талаблар

Фильтрни корпуси фильтрни оператор учун ҳеч қандай хавф-хатарсиз кулай техник хизмат кўрсатишни таъминлашида мос ўлчамларга эга бўлиши керак.

Хавфли моддалардан ҳимоя қилишни таъминлайдиган Т ва С тоифасидаги транспорт воситалари ГОСТ EN 15695-2-2014 стандарт талабларига мувофиқ бўлган фильтрлар билан жиҳозланган бўлиши керак.

52-боб. Транспорт воситаларининг тормоз тизимларига қўйилган талаблар

146. Қишлоқ хўжалиги ғилдиракли тракторларининг тормоз тизимлари қуйидагиларни таъминлаши керак:

тормозлашни бошланиш вақтидаги тезлигига (V_0) км/соатларда боғлиқ тормоз йўлининг қиймати (S_0) метрларда қуйидаги формула бўйича ҳисобланади:

тормоз барабанларининг ҳарорати 100°C гача “совуқ” тормозли тракторлар учун

$$S_0 \leq 0,15V_0 + \frac{V_0^2}{116}$$

кичик габаритли тракторлар учун:

$$S_0 \leq 0,1V_0 + \frac{V_0^2}{90}$$

тормозлаш пайтида ҳаракатнинг тўғри чизиқли эмаслиги 0,5 м дан ошмайди;

тракторни 18 % қияликда тўхтатиш ва ушлаб туриш.

147. Т тоифасидаги ўрмон хўжалиги тракторларининг тормоз тизимлари ГОСТ ISO 11169—2011 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

148. С тоифасидаги ўрмон хўжалиги тракторларининг тормоз тизимлари ГОСТ ISO 11512—2011 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

53-боб. Трактор двигателларининг чиқитидаги газсимон ва қаттиқ зарралар миқдорига қўйиладиган талаблар

149. Ушбу хавфсизлик талаблари 1-иловасига мувофиқ транспорт воситаларига ўрнатиладиган сиқиш хисобига оловланадиган двигателларининг чиқинди газлари таркибидаги зарарли моддаларнинг чиқитлари 1 ва 2-жадвалда келтирилган қийматлардан ошмаслиги керак:

Жадвал 1: Двигателларнинг чикит даражалари учун чегараланган чикит қийматлари

Чикитларни даражаси	Қувват диапазони	Трактор двигатели-нинг фойдали қуввати (P), кВт	Углерод оксиди, CO	Углеводород, HC	Азот оксиди, NO _x	Қаттиқ зарралар, PM
		кВт	г/кВт·соат	г/кВт·соат	г/кВт·соат	г/кВт·соат
Stage I	A	$P > 130$	5,0	1,3	9,2	0,54
	B	$75 \leq P < 130$	5,0	1,3	9,2	0,70
	C	$37 \leq P < 75$	6,5	1,3	9,2	0,85
Stage II	E	$130 \leq P \leq 560$	3,5	1,0	6,0	0,2
	F	$75 \leq P < 130$	5,0	1,0	6,0	0,3
	G	$37 \leq P < 75$	5,0	1,3	7,0	0,4
	D	$18 \leq P < 37$	5,5	1,5	8,0	0,8
				Углеводород ва азот оксиди йиғиндиси, (HC+ NO _x)		
Stage IIIA	H	$130 \leq P \leq 560$	3,5	4,0		0,2
	I	$75 \leq P < 130$	5,0	4,0		0,3
	J	$37 \leq P < 75$	5,0	4,7		0,4
	K	$19 \leq P < 37$	5,5	7,5		0,6
Stage IIIB	L	$130 \leq P \leq 560$	3,5	0,19	2,0	0,025
	M	$75 \leq P < 130$	5,0	0,19	3,3	0,025
	N	$56 \leq P < 75$	5,0	0,19	3,3	0,025
	P	$37 \leq P < 56$	5,0	Углеводород ва азот оксиди йиғиндиси, (HC+ NO _x) – 4,7		0,025
Stage IV	Q	$130 \leq P \leq 560$	3,5	0,19	0,4	0,025
	R	$56 \leq P < 130$	5,0	0,19	0,4	0,025

Жадвал 2: NRE тоифасидаги двигателлар учун Stage V даражаси учун чегараланган чикит қийматлари

Чикитларни даражаси	Қувват диапазони	Ўт олиш тури	CO	HC	NOx	Қаттиқ ифлостлантирувчи моддалар, PM масс	Қаттиқ зарралар, PN	A
	кВт		г/кВт·соат	г/кВт·соат	г/кВт·соат	г/кВт·соат	#/кВт·соат	
Stage V	0 < P < 8	сикилишдан ўт олиш	8,00	(HC+NOX ≤ 7,50)		0,40 ¹	-	1,10
Stage V	8 ≤ P < 19		6,60	(HC+NOX ≤ 7,50)		0,40	-	1,10
Stage V	19 ≤ P < 37		5,00	(HC + NOX ≤ 4,70)		0,015	1×10 ¹²	1,10
Stage V	37 ≤ P < 56		5,00	(HC + NOX ≤ 4,70)		0,015	1×10 ¹²	1,10
Stage V	56 ≤ P < 130	барчаси	5,00	0,19	0,40	0,015	1×10 ¹²	1,10
Stage V	130 ≤ P ≤ 560		3,50	0,19	0,40	0,015	1×10 ¹²	1,10
Stage V	P > 560		3,50	0,19	3,50	0,045	-	6,00
1 0,60 қўл билан ўт олдириладиган ҳаво билан совутиладиган ва бевосита пуркаш билан бўлган двигателлар учун.								

Изоҳ:

Ўзбекистон Республикасида муомалага чиқарилаётган қишлоқ ва ўрмон хўжалиги транспорт воситаларини чикитлар даражасини амалга киритиш муддатлари Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан белгиланади.

54-боб. Трактор ва тиркамалар конструкциясига қўйилган қўшимча талаблар

150. Трактор кабиналарига қўшимча талаблар

Тракторлар кабинасида биринчи тиббий ёрдам тўплами, операторнинг ташқи кийими ва техник ҳужжатларини жойлаштириш учун жой бўлиши керак.

Тракторлар кабинаси олд ойна ювиш қурилмаси билан жиҳозланган бўлиши керак.

Тракторлар кабинаси операторнинг юзини тўғридан-тўғри қуёш нурларидан ҳимоя қиладиган қурилма билан жиҳозланган бўлиши керак.

Тракторлар кабинасининг очиладиган ойналари ичкаридан очилиши ва уларни очиқ ва ёпиқ ҳолатда фиксация қилиш қурилмасига эга бўлиши керак.

Тракторлар кабинасининг эшикларида калит билан қулфланадиган қулфлар ва уларни тўлиқ очиқ ҳолатда ушлаб туриш учун фиксатор бўлиши керак.

151. Ағдарувчи тиркамаларга қўшимча талаблар

Ағдарувчи тиркамалар ва ярим тиркамалар платформанинг рухсат этилган энг юқори кўтарилган ҳолатидан ошиб кетмайдиган қилиб лойиҳалаштирилиши керак.

Ағдарувчи тиркамалар ва ярим тиркамалар туширилмаган платформани кўтарилган ҳолатда (томонлардан бирига ва орқага ёки фақат орқага, агарда ёнбошга ағдариш бўлмаса,) тутиб туриш учун мослама (тиргак) билан жиҳозланган бўлиши керак.

152. Тракторлар ва тиркамаларнинг барқарорлиги талаблари

Тракторлар ва тиркамаларнинг кўндаланг статик барқарорлик бурчаги уларнинг тоифалари ва фойдаланиш шартларига қараб белгиланади:

тракторлар учун - ГОСТ 12.2.019-2015 стандарт талабларига мувофиқ;

кичик габаритли тракторлар учун - ГОСТ 12.2.140-2004 стандарт талабларига мувофиқ;

тиркамалар учун - ГОСТ 10000-2017 стандарт талабларига мувофиқ.

Ишлаб чиқарувчи томонидан тоғли ерларда ёки тоғли релефга эквивалент шароитларда (тепалик, баландликнинг ўзгариши билан боғлиқ мураккаб релеф ва бошқалар) ишлаши мўлжалланган тракторлар рухсат этилган чегара крен сигнали мосламалари билан жиҳозланган бўлиши керак (рухсат этилган чегара крен).

Рухсат этилган чегара крен (рухсат этилган чегара кренлар) тўғрисидаги маълумотлар тракторни эксплуатация қўлланмасида келтирилади.

153. Тракторларни ёнғиндан ҳимоя қилишга қўйиладиган талаблар

Тракторларнинг ёнғинга қарши ҳимояси ГОСТ EN 13478-2012 ва ГОСТ 30879-2003 (ички безак учун ишлатиладиган материаллар қисмида) талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Тракторларда ёнғин ўчиргични ўрнатиш учун жойлар бўлиши керак.

154. Тракторлар ва тиркамаларнинг гидроузатмасига қўйиладиган талаблар

Тракторлар ва тиркамаларнинг гидроузатмаси ГОСТ ISO 4413-2016 стандарт талабларига мувофиқ бўлиши керак.

55-боб. Двигателни газсимон ёқилғи билан таъминлаш учун қурилмалар ва уларни ўрнатишга қўйиладиган талаблар

155. 1958 йил 20 мартда Женевада тузилган ғилдиракли транспорт воситаларига ўрнатилиши ва/ёки ишлатилиши мумкин бўлган транспорт воситалари, жиҳозлар ва эҳтиёт қисмлар учун ягона техник шартларни қабул қилиш ҳамда ушбу талаблар асосида берилган рухсатномаларни ўзаро тан олиш шартлари тўғрисидаги Битимга асосан чиқарилган БМТнинг 67-сонли ёки БМТнинг 110-сонли қоидаларига мувофиқ фақат турни тасдиқлаш хабарномалари асосида берилган мувофиқлик сертификатига эга бўлган газ баллонли қурилмаларни тракторларга ўрнатишга йўл қўйилади.

а) Ҳар бир газ баллонидида тасдиқланган ягона шаклдаги газ баллонини ишлаб чиқарувчи томонидан берилган паспорт бўлиши керак.

б) Тракторга ўрнатилган ҳар бир газ баллонидида унинг серия рақами ва “Сиқилган табиий газ” ёки “Суюлтирилган нефт газ” белгиси ўчирилмайдиган тарзда аниқ ёзилиши керак.

156. Тракторларнинг газ баллон қурилмаларига қўйилган техник ва хавфсизлик талаблари ГОСТ 34491-2018, ГОСТ 34493-2018, ГОСТ 34494-2018 стандартларига мувофиқ бўлиши керак.

Двигателни газсимон ёқилғи (сиқилган табиий газ, суюлтирилган нефт гази) билан таъминлаш тизимига (кейинги ўринларда – таъминлаш тизими деб юритилади), уни жойлаштириш ва ўрнатишга қўйиладиган талаблар

а) Таъминлаш тизимининг барча элементлари ўрнатилган тарзда (қаттиқ) маҳкамланган бўлиши керак.

б) Таъминлаш тизими ташқи шикастланишдан максимал даражада ҳимояланадиган тарзда ўрнатилиши керак.

с) Таъминлаш тизимига ҳеч қандай қурилма уланмаслиги керак (трактор двигателини ва кабинани иситиш тизимининг ўрнатилган тарзда ишлашини таъминлаш учун мавжудлиги қатъий зарур бўлганлар бундан мустасно).

д) Тракторлар таъминлаш тизимига уланадиган кабинани иситиш тизими билан жиҳозланиши мумкин. Кабинани иситиш тизимининг мавжудлиги фақат ёнғинга чидамли бўлса ва таъминлаш тизимининг нормал ишлашига таъсир қилмаса рухсат этилади.

и) Таъминлаш тизимининг ҳеч қандай элементи, шу жумладан таъминлаш тизими қурилмасининг бир қисми бўлиб ҳисобланган ҳар қандай ҳимоя қурилмаси (материали) тракторнинг ташқи габарит ўлчамларидан ташқарига чиқмаслиги керак.

ф) Таъминлаш тизимининг ҳеч қандай таркибий қисмлари двигателнинг ишлатилган газларни чиқариш тизимидан ёки шунга ўхшаш иссиқлик манбасидан 100 мм дан кам масофада жойлаштирилмаслиги керак, агар бундай таъминлаш тизимининг таркибий қисмлари тегишли иссиқлик ҳимояси кожухи билан таъминланмаган бўлса.

ж) таъминлаш тизими қуйидаги жиҳозларга эга бўлиши керак:

баллон(лар);

манометр ёки ёқилғи сатҳини кўрсатгич;

сақлагич қурилмаси (маълум бир ҳароратда ишга туширилади);

баллоннинг автоматик клапани;

қўлда бошқариладиган клапан;

босим регулятори;
газ етказиб бериш регулятори;
чекловчи курилма;
газ-ҳаво аралаштиргич;
тўлдириш блоки ёки қисм;
электрон бошқарув блоки (электрон тизимлар учун);
эгилувчи ва қаттиқ ёқилғи ўтказувчи қувурлар;
арматура.

к) Қўшимча автоматик клапан босим регулятори билан бир қисм қилиб ясалган бўлиши мумкин.

Ёқилғи ўтказувчи қувурларда босим регуляторидан максимал яқинроқ бўлган масофада қўшимча автоматик клапан ўрнатилиши мумкин.

л) Баллон бошқа металл юзалар билан ҳеч қандай контакт бўлмайдиган тарзда ўрнатилади, баллон(лар)нинг маҳкамловчи қисмлар билан контакт қилиши бундан мустасно.

м) Фойдаланишга тайёр бўлганда тракторда газ баллони ва таянч юза (ер) орасидаги масофа камида 200 мм бўлиши керак.

н) Автоматик клапан бевосита ҳар бир баллонга ўрнатилади.

Баллоннинг автоматик клапани шундай тарзда ишга тушиб кетиши керакки, бунда ўт олдирувчи калитнинг ҳолатидан қатъи назар двигател ўчирилганда ёқилғи узатилиши тўхташи ва двигател ишламаётганда ёпиқ ҳолатда қолиши керак. Диагностик мақсадларида икки сония кечикишга рухсат берилади.

н) Чеклаш мосламаси ёқилғи баллон(лар)ининг автоматик клапанига ўрнатилади.

о) Қўлда бошқариладиган клапан баллонга маҳкам қилиб ўрнатилади ва автоматик клапанга жойлаштирилган бўлиши мумкин.

п) Ёқилғи ўтказувчи қаттиқ қувурлар чоксиз, зангламайдиган ёки коррозияга қарши қопламали пўлат материалдан тайёрланган бўлиши керак.

қ) Қаттиқ ва эгилувчан ёқилғи ўтказиш қувурлари тебраниш ёки ташқи юклама таъсирига дучор бўлмайдиган тарзда маҳкамланиши керак.

Маҳкалаш нуқтасида, эгилувчан ёки қаттиқ ёқилғи ўтказиш қувурлари металл қисмлар билан ҳар қандай контакт бўлмайдиган тарзда ўрнатилиши керак.

Эгилувчан ёки қаттиқ ёқилғи ўтказиш қувурлари домкрат ўрнатиладиган нуқталар жойида жойлаштирилмаслиги керак.

Очиқ жойларда ёқилғи қувурлари ҳимоя материал билан қопланган бўлиши керак.

р) Кавшарланган ёки пайвандланган уланишлар, шунингдек, тиралувчи гайкалик тишли бирикмалар билан резъбали уланишларга рухсат берилмайди.

Уланишлар сони минимал бўлиши керак.

Барча уланишлар текшириш учун қулай жойларда бўлиши керак.

с) Тўлдириш блоки тракторнинг ташқи томонида ёки двигател бўлинмасида жойлашган бўлиши керак.

Тўлдириш мосламасининг маҳкамланиши унинг айланиб кетишини олдини олиши ва уни лой ва намликдан ҳимояланишини таъминлаши керак.

т) Электр ускуналар тизими ортиқча юкланишлардан ҳимояланган бўлиши керак.

Электр уланишлар ва электр ускуналари элементларининг конструкцияси электр учқунини ҳосил бўлишини олдини олишни имкониятини истисно этиши керак.